

KURAM

KUMLUCA REHBERLİK ve ARAŞTIRMA MERKEZİ DERGİSİ

YIL: 1 SAYI: 10 EKİM 2020

2019- 2020 Eğitim Öğretim Yılı

"Sosyal Mesafe Koyma Becerisi" Öğretim Planı
bu sayımızda sizlerle.

İLKOKUL 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
OKULA UYUMU

ÖZEL GEREKSİNİMLİ
ÇOCUKLAR VE OYUN

OTİZM VE DUYU BÜTÜNLEME

SANAT BİR İFADE EDİCİ DİLDİR

ÖZEL EĞİTİM SINIFLARINDA VE
NORMAL SINIFLARDA UZAKTAN
EĞİTİMİ ARTIRICI STRATEJİLER

PSİKOLOJİK
İLK YARDIM (PİY)

29 Ekim
CUMHURİYET BAYRAMI
KUTLU OLSUN

TANILAMA VE ÖZEL GEREKSİNİM AYNI ŞEY MİDİR?

Prof. Dr. Jonathan Rix - Open University

KÜNYE

Sunuş :**Murat KAVLAK****Tasarım :****Hüseyin ERDEM****Hazırlayan:****Mustafa Şamil ŞEN****Hüseyin ERDEM****Basım Yayın Kurulu****Mustafa Şamil ŞEN****Hüseyin ERDEM****Yasin ŞEN****Canan DEMİRTAŞ****Esmegül KUŞCU****Merve Bahşi KAPLAN****İsa DERİNKUYU****Adres:****Sarıkavak Mh. Kumluca Otogarı.****Kat – 2****Kumluca/ANTALYA****Tel:****0242 887 17 87****E-Posta:****kumlucaram@gmail.com****kuramdergi@gmail.com****Web: kumlucaram.meb.k12.tr**

KURAM dergisi; Kumluca Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından akademisyen, öğretmen ve alanla ilgilenen gönüllülerin yazılarını paylaşmak, "Özel Eğitim" alanında farkındalık oluşturmak , toplumu bilinçlendirmek ve rehberlik faaliyetlerinde bulunmak üzere maddi bir kazanç beklemeden sosyal sorumluluk çerçevesinde çıkarılmış bir dergidir.

Merhaba değerli okurlar,

Yeni eğitim öğretim yılı türlü zorluk ve engellemelere rağmen hem öğrencilere hem öğretmenlere hem de velilere merhaba demeyi başardı. Biz de Kumluca RAM olarak Kuram dergimizle bu süreçte öğrenci kişilik hizmetlerine katkı sağlamaya devam ediyoruz.

Okullar açıldığında önümüze gelen meselelerden biri olan sosyal mesafeye dikkat etmek adına hazırladığımız "Sosyal mesafe koyma becerisi öğretim planı" nı bu sayıda sizlere sunuyoruz. Ayrıca okulların açılmasıyla sosyal gelişimlerinde yeni bir döneme giren ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin okula uyumu rehber öğretmen / psikolojik danışman Esmegül KUŞCU hocamızın kalemıyla sizlerle...

Hayatın doğal akışını bozan acil, afet durumu, saldırı ya da salgın hastalık gibi olaylarda yapılan ilk müdahalelerden olan psikolojik ilk yardım rehber öğretmen / psikolojik danışman Pınar KOÇYİĞİT hocamız tarafından ele alındı. Ayrıca dergimizin yeni kalemlerinden Semanur AKARCA ve Soner ÖZTÜRK bu sayıda sizlerle.

Bu duygu ve düşüncelerle tüm eğitim camiasının 29 Ekim Cumhuriyet Bayramını tebrik ederim.

Murat KAVLAK**Kumluca Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü**

İÇİNDEKİLER

TANILAMA VE ÖZEL GEREKSİNİM AYNI ŞEY MİDİR?

Özel eğitim ihtiyaçlarına göre çocukların kategorilendiği bir çok tanılama kriteri var. Geçmiş yıllara göre ise bu tanılamalarda kriterler çok belirgin olmadığı için bir çok öğrenciye yanlış tanılamalarda yapılmış, bir nevi aileler için piyango gibi olmuştur...

YAZI: PROF. DR. JONATHAN RIX S:4

İLKOKUL 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKULA UYUMU

Okula başlamak bir çocuğun hayatındaki önemli dönüm noktalarından birisidir. Çocuk bu süreçte uzun süredir bir arada olduğu ailesinden farklı bir ortama alışmaya çalışmaktadır...

YAZI: ESMEGÜL KUŞCU S:7

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLAR VE OYUN

Çocuğun gelişim ve eğitiminde oyunun önemi çok büyüktür. Çocuk yaşamı için gerekli olan birçok davranış, bilgi ve becerileri oyun ortamında öğrenmektedir. Oyun kavramının ...

YAZI: SEMANUR AKARCA S:11

SANAT BİR İFADE EDİCİ DİLDİR

İnsanların kurdukları medeniyetin gelişmesinin en önemli unsurlarından olan "yazı" düşüncelerimizin bir ifade şekli olan konuşmanın yani seslerimizin sembolleştirilerek aktarılmasıdır. Bu sayede düşüncelerimiz ve

YAZI: MUSTAFA ŞAMİL ŞEN S:13

OTİZM VE DUYU BÜTÜNLEME

A. Jean Ayres duyu bütünlemeyi, kişinin kendi vücudundan gelen duyu bilgileri organize eden ve vücudu çevreye uygun bir şekilde kullanmayı mümkün kılan bir nörolojik işlem olarak tanımlamıştır

...

YAZI: SONER ÖZTÜRK S:15

PSİKOLOJİK İLK YARDIM (PİY)

Psikolojik ilk yardım afet, kaza, terör saldırısı veya bireysel/ toplumsal düzeyde olumsuz etkilere neden olan herhangi bir olay sırasında ya da sonrasında gerçekleştirilen bir çeşit erken dönem psikososyal müdahale yaklaşımıdır.

YAZI: PINAR KOÇYİĞİT S:17

ÖZEL EĞİTİM SINIFLARINDA VE NORMAL SINIFLARDA UZAKTAN EĞİTİMİ ARTIRICI STRATEJİLER S:22

SOSYAL MESAFE ÖĞRETİM PLANI S:26

ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HABERLERİ

Bakanlığımızın 2023 Vizyonu hedefleri doğrultusunda güncellediğimiz Sınıf Rehberlik Programında yer alan kazanımların öğrencilere kazandırılması sürecinde, öğretmenlerimize uygulamada kolaylık sağlanması amacıyla Genel Müdürlüğümüz tarafından Sınıf Rehberlik ...

S: 33

TANILAMA VE ÖZEL GEREKSİNİM AYNI ŞEY MİDİR?

Prof. Dr. Jonathan Rix
The Open University

Özel eğitim ihtiyaçlarına göre çocukların kategorilendiği bir çok tanılama kriteri var. Geçmiş yıllara göre ise bu tanılamalarda kriterler çok belirgin olmadığı için bir çok öğrenciye yanlış tanılamalarda yapılmış, bir nevi aileler için tanılama piyango gibi olmuştur. Geçmiş yıllarda oluşan bu durum çocuklar açısından adaletsizliğe ve eksik ya da yanlış özel gereksinim ve tanı kriterleri, çocukların eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasında olumsuzluklara neden olmuştur.

Günümüzde ise tanılama kriterleri netleşmiştir, fakat birkaç yıl önce, İngiltere'deki bir şehirde, yöneticilerin bu kategorileri nasıl kullandıkları ile ilgili bir araştırmam oldu. Çocukların işitme, görme yada fiziksel yetersizlikleri gibi kesin tanılamalar da dahil birçok tanılanan farklı şekilde kullanıldığını gözlemledim. Örneğin, 2013 yılında, otizm spektrum bozukluğu kategorisindeki çocukların %3.47'nin bir bölgede özel gereksinimi olduğu kararı alınmışken, diğer bölgede bu oranın %22.37 olduğunu gördüm.

2014 Çocuk ve Aileler Yasası (2014 Children and Families Act) yayınlandıktan sonra Yeni Özel Eğitim İhtiyaçları ve Yetersizlik Uygulama Kuralları (Special Educational Needs and Disability Code of Practice) da yayınlandı. 2015 yılında mevcut durumda nasıl bir değişiklik olduğunu ortaya çıkarmak istedim. Özel eğitim gereksinimleri olarak dört yeni alan daha açıldığını gördük ve bu alanlar ise dil

ve konuşma, bilişsel ve öğrenme, sosyal, duygusal ve zihinsel sağlık yetersizlikleri ve duygusal ve/veya fiziksel gereksinimlerdir.

Fakat hala çocukların yetersizlik durumu ve özel gereksinim ihtiyaçları İngiltere açısından piyango gibi olmaktadır. Mevcut durumun çocukların eğitimleri üzerinde nasıl bir etki yarattığı ise bilinmemektedir. Her çocuk için alacağı eğitim okullarda birçok değişkenle belirlenmektedir.

Tanılama ve önerilen destek eğitimlerin farklılıklar göstermesinin çocuklar üzerindeki etkileri ise net değildir. Destek eğitimler ise okuldan okula farklılık gösterdiği gibi, öğrenciler arasında da farklılıklar göstermektedir. Emin olduğumuz tek şey, öğrencilere tanılama ya da etiketleme yapıldığında, farklı ülke ve okullarda çocuklar için farklı kaynak, ödenek ya da eğitsel müdahaleler yapılmasını sağladığıdır.

Tanılama sonrasında destek eğitim niçin bir piyango-ya benzemektedir?

Bireylerin farklı kategorilerde tanılanması ve özel gereksinimlerinin belirlenmesi zorlu bir süreçtir. 2013 yılında 50 ülkede yaptığım araştırmada ülkeler arasında genel olarak 22 kategoride tanılama yapıldığını gördüm. Toplamda ise benzer tanılamaları birleştirdiğimizde 60 eğitsel tanılamadan olan bir liste ortaya çıkmaktadır.

"Görme Yetersizliği

İşitme Yetersizliği

Duyuma Yetersizliği

Dil ve Konuşma Bozukluğu

İletişim ve Etkileşim Sosyal etkileşim yetersizliği

Otizm spektrum bozukluğu

AD HD Zihinsel yetersizlik

Genel Öğrenme Yetersizliği

Disleksi

Öğrenme, uyum sağlama veya işlevsellik becerilerde bozukluk

Eğitimsel alt normalliği olan öğrenciler
Disproksi
Disfazi
Şiddetli davranış bozukluğu
Psikolojik bozukluklar
Kronik somatik ve nörolojik bozukluklar
Psikomotor bozukluk
Duyusal ve Çok duyusal bozukluklar
Fiziksel Bozukluk
Fiziksel ve sağlık engelli
Sağlık bozukluğu
Metabolik veya beslenme bozuklukları
Çok engelli çocuklar
Genel gelişim bozuklukları
Dokunsal bozukluklar
Travmatik beyin hasarı
Genel olarak mevcut olan eğitim programlarının kullanılmasının Üstün Yeteneklilik
Belirli eğitim alanlarındaki eğilimli sorunlar
Judicial önlemlerine tabi öğrenciler
Okulda başarısız olan gençler
Düzenli olarak katılmamak
Epilepsi
Serebral palsy, serebral palsili öğrenciler
Down Sendromu
Albinizm
Kategorilendirilememiş Sendromlar
Yetim
Travma yaşamış çocuklar
Nomodipastoral tanılama
Evsiz ebeveyn
Sokaklarda yaşamak istismar
Uyuşturucu bağımlıları veya maddeleri kötüye kullanan ebeveynler
Paedoloji enstitülerine bağlı okullardaki çocuklar
Öğrenme ortamı
Aile koşulları
Akıl sağlığı sorunları olan ebeveynlerle yaşamak
İngilizceyi ek dil olarak kullanın
Çocuk koruma kaydında zorbalığa uğrama
Genç bakıcılar
Diğerleri”

Farklı ülkelerde aynı kategoriler kullanılsa da, ülkelerdeki destek eğitimin de aynı olduğunu söyleyemiyoruz. Genel olarak aynı tür tanılama ya da etiketleme yapılsa da, hizmet ve eğitsel müdahale anlamında ülkeden ülkeye değişiklik olmaktadır. Yeni Özel Eğitim İhtiyaçları ve Yetersizlik Uygulama Kuralları (OECD), bu etiketlemelerin sadece araç olduğunu ve uygulamada okullar ve kurumlarda farklılıklar arz edebileceğini belirtmiştir.

Uzmanların Tanılamayı Etkilemesi

Bir diğer zorluk ise insanları belirli bir tanılama içersine koymanın ya da etiketlemenin zorluğudur.

2012 yılında yapılan bir araştırma da Amerika’da klinisyenler ve araştırmacılar tarafından 984 çocuğun, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, Karşıt Olma Direnme Bozukluğu ve Distimi tanısı aldığını göstermektedir. Araştırmacılar, bir kişi sadece bir alandan incelemeye alındıysa, diğer alanda tanılamaya daha az yer verildiğini belirtmektedirler. Eğer birey iki alanda yetersizliğe sahipse ya da özel gereksinimi varsa, tanılama için paranın iki yüzü gibi bir durum oluşmakta, tanılayan uzman sadece bir yüzünü belirtmekte ya da bir tek alanda tanılama yapmaktadır.

Tanılamayı yapan uzmanın alanla ilgili geçmişi de tanılamada belirleyici rol oynayabilmektedir. Özellikle Amerika’da klinisyenlerin ya da uzmanların tanılama yaparken kurumlarının alacağı maddi destek ve kendi alanlarında yapacakları çalışmalar için veri oluşturması anlamında farklılıklar olması nedeniyle, klinisyenlerin tanılamaya ya da teşhis koymaya daha yatkın olduklarını göstermektedir. Benzer tartışmalar diğer ülkelerde de yapılmaktadır. Amerikan Psikiyatri Birliği’nin Ruhsal Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabı’nın beşinci baskısında bu durum ile ilgili, “Yanlış Tanımlanmış Sahte Hastaların Yanlış Salgınları (false epidemics of misidentified pseudopatients)” oluşabileceği ile ilgili bölüm bulunmaktadır. Bu el kitabı, tüm dünyada yaygın olarak da kullanılmaktadır.

Farklı Etiketleme Türleri

2013’e geri döndüğümüzde, İngiliz Psikoloji Derneği’nin Klinik Psikoloji Bölümü, “işlevsel psikiyatrik tanımlarla ilgili bir paradigma kayması” çağrısında bulundu. Bu çağrıda, kanıta dayalı uygulama, araştırma, müdahale kılavuzları ve teşhisin çeşitli idari ve klinik olmayan kullanımları durumunda tanılama için hatalı bir dayanak olabileceklerini belirttiler.

Aynı sayıda çok önemli bir noktalarla değinilmiştir. Klinik ortamda araştırma yapan araştırmacılar farklı olarak, eğitimcilerin daha karışık sosyal ortamlar olan kendi sınıflarında bir tanılama ya da

eğitsel müdahalede bulunmaları zordur. Norveç, İtalya, Fransa ve İrlanda olmak üzere 50 ülkede 150 öğretmenle röportaj yolu ile yaptığım araştırmada, özel eğitim ile ilgili tanılamanın öğrencilerin gereksinimleri açısından bir anlam ifade etmediğini belirttiler. Öğretmenler, yapılan tanılamaların, sadece bürokratik veya tıbbi bir işleve hizmet ettiğini belirttiler.

Öğretmenler çocuklarla çalışabilecekleri ve onların eğitimlerini destekleyen tıbbi bir tanılamaya ihtiyaç duymaktadır. Örneğin Down Sendromu tanılması almış bir öğrenci için, çocukta bu tanılamaya uygun bazı karakteristik özellikler bulunmaktadır fakat bu tanılama yapıldıktan sonra her öğrencinin aynı karakteristik özelliğinin olduğu ya da özel gereksinimi olduğu anlamına gelmemektedir. Bireysel farklılıklarından dolayı bu tür çocuklardan birisine dil ve konuşma geriliğinden dolayı şarkı söyleme ya da görsel iletişim becerileri önerilmesi faydalıyken diğer çocuğa sosyal iletişimin desteklenmesi önerilebilir.

Etiketleme, çocukların hangi alanlarda desteklenmesi gerektiğini tam olarak belirtmemektedir, bu nedenle eğitsel anlamdaki ihtiyaçların çocukla çalışacak uzmanlar tarafından daha sonra belirlenmesi gerekmektedir. Bu yaklaşım, yani sadece tanılamaların yapıp eğitsel müdahalenin çocukla ilgilecek uzman tarafından yapılması görüşü, ileride ortaya çıkabilecek olumsuzlukları da engelleyecektir.

ÇİFT TERAPİSİ

Çift terapisi, çiftin sürekli olarak eşlerin tatmin edici şekilde aşmayı başaramadığı zorluklarla karşı karşıya kalması halinde gerekli olabiliyor. Bu zorluklar çifti ilgilendiren her türlü konuyu kapsayabiliyor: cinsellik, iletişim, sözlü ya da fiziksel çatışmalar, ayrılma isteği...

ÜCRET VE SÜRE

Bazı davranışsal problemler beş seansta çözümlenebilmekteyken, çocukluktan gelen sorunlara bağlı çatışmaların çözümü aylar sürebiliyor. Haftada bir ya da 15 günde bir olmak üzere seanslar gerçekleşiyor. Ücret ise terapistin eşlerle tek ya da çift olarak çalışmasına göre değişiklik gösteriyor. Birkaç günlük hazırlık seansları halinde grup olarak çalışmak da mümkün olabiliyor.

DAHA İYİ HİSSETMEK İÇİN NEYLE BESLENMELİYİZ?

"Serotonin ve endorfin gibi mutluluk hormonlarıyla beslenmeliyiz. Çünkü bu hormonlar dinlenme, uyku, iyi hissetme sırasında salgılanıyorlar. Bazı besinler, beynimizin onları salgılamasına yardımcı olur. Hindi, tavuk, ıstakoz, ıspanak, yumurta beyazı, ananas ve tofu vücudun serotonin salgılamasına yardımcı olan triptofan adlı aminoasidi içeriyor. Fındık, ceviz, antep fıstığı, bezelye, muz, ton balığı ise triptofanı serotonine dönüştürmeye yarayan B6 vitaminini içeriyor. Bu yüzden triptofan içeren besinlerle B6 vitamini içeren besinleri birlikte tüketmeye özen göstermelisiniz. Siyah pirinç, kinoa ve yeşil çay kan şekerinizi düzenler. Bu arada fazla şeker tüketmek, ruh halinizi olumsuz etkiler. Yağlı balıklar, tere, lahana, ıspanak, keten tohumu, kanola yağı, omega 3 açısından zengin ve duygusal dengemiz açısından da omega 3 çok önemli.

Yumurtanın sarısı, sardalya, emmental gibi yağlı peynirler, mantar ve tahıllar ise D vitamini bakımından zengin.

Araştırmacılar her gün D vitamininin modumuza ilişkin faydalarını keşfediyor. Ve elbette, bitter çikolata... Sinir sistemine iyi gelen magnezyum ve endorfin salgılamaya yarayan feniletilamin açısından zengin siyah çikolata, günlük beslenmemize katmamız gerekenlerden.

İsabelle Artus

İLKOKUL 1. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN OKULA UYUMU

Esmegül KUŞCU

Psikolojik Danışman

Okula başlamak bir çocuğun hayatındaki önemli dönüm noktalarından birisidir. Çocuk bu süreçte uzun süredir bir arada olduğu ailesinden farklı bir ortama alışmaya çalışmaktadır. Zamanının büyük bir kısmını ailesiyle geçiren ve evde özgür olan çocuk artık farklı bir ortama geçiş yapmış ve hayatında bir takım kurallar oluşmuştur. Okula yeni başlayan çocuk bu süreçte istediği gibi hareket edememektedir. Çocuğun dışarı çıkmasının bile zil çalması ya da öğretmenin izin verdiği ölçüde olması, çocuğun ilk aşamalarda okula uyum sağlamasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, çocuğun üzerine yüklenen ödev ve ders çalışma gibi görevler bu dönemde çocuğun uyumu üzerinde bir takım zorluklar oluşturabilmektedir. Çocukların bu uyum sürecini başarıyla atlatabilmesi için aile, okul yönetimi ve öğretmenlerin sorumlulukları bulunmaktadır.

İLKOKUL DÖNEMİ ÇOCUKLARININ GELİŞİMSEL ÖZELLİKLERİ

İlkokul dönemi çocukları gelişim dönemi açısından orta çocukluk döneminde yer almaktadır. Orta çocukluk dönemi gelişimsel özellikler açısından çeşitlilik göstermekte, çocuğun fiziki gelişimi, diğer gelişim dönemlerine (bebeklik, ilk çocukluk ve ergenlik) göre oldukça yavaş bir gelişim seyri izlemektedir. Diğer yandan bu dönemde zihin gelişimi, sosyal gelişim ve dil gelişimi açısından hızlı

ilerlemeler kaydedilmektedir. Bu dönem çocukları bilişsel gelişimleri açısından "somut işlemler" döneminde olup, bu dönemde önceki dönemlere kıyasla sosyalleşmede, dilin öğrenilmesinde ve özellikle düşünme süreçlerinde gözle görülür gelişmeler meydana gelmektedir.

Okul çağı çocuklarının gelişimlerinde üç farklı gelişim alanı dikkati çekmektedir. Bunlar bilişsel alandaki gelişmeler, sosyalleşme süreci ve fiziksel gelişmelerdir.

FİZİKSEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Gelişim yaşamın başlangıcından sonuna kadar devam eden; bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden, belli koşulları olan sürekli ilerleme kaydeden, dinamik ve çok yönlü karmaşık bir süreçtir. Fiziksel gelişim bedenin ağırlıkça artması, boyca uzaması, bedeni oluşturan tüm organların ve kemiklerin gelişimi, dişlerin çıkması ve değişimi, beyin ve tüm sistemler ile birlikte duyu organlarının da büyümesini ve olgunlaşmasını içermektedir. Fiziksel gelişim diğer gelişim alanlarının temelini oluşturmakta, sağlıklı bir gelişim için sağlıklı bir bedene sahip olmak ön koşul sayılmaktadır.

Okul yılları boyunca çocuklar bedenleri üzerinde büyük bir kontrol sağlamaktadırlar. Uzun süre bir yerde oturabilmekte, ayakta kalabilmekte ancak doğaları gereği hareket etme ihtiyacı duymaktadırlar. Şaşırtıcı bir şekilde koşmaktan, atlamaktan, bisiklete binmekten çok hoşlanmakta, oturmaktan hoşlanmamaktadırlar. Yedi-sekiz yaşlarındaki çocukların küçük kasları tam olarak gelişmemiştir. Bu nedenle daha çok büyük kaslarını kullanabileceği işleri yapabilmektedirler. Çocuklar bu dönemde

sürekli devinmek istemekte, devinim gerektiren oyunlardan (koşma, yakalama, toplu oyunlar vb.) büyük keyif duymaktadırlar.

Altı yaş çocuklarının çoğu alfabenin 16 harflerini adlarını ve soyadlarını ve birden ona kadar rakamları yazabilmekte ancak yazılarının henüz çok güzel olmadığı görülmektedir. Çünkü bu dönemde çocuklar bilekleri ve parmakları yerine kollarını kullanmaktadırlar. Bu dönemde büyük harflerdeki yatay ve dikey çizgileri çizmek küçük harflerdeki eğri çizgileri çizmekten daha kolay olduğu için çocukların büyük harfleri yazmada daha başarılı oldukları görülmektedir. Gittikçe harflerin şekilleri büyüklükleri ve aralıkları istenilen düzeye yaklaşmakta; altı yaştan sonraki resimlerinde yavaş yavaş derinlik görülmeye yani üç boyutlu çizimlere rastlanmaya başlanmaktadır.

SOSYAL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Okul çağı çocukları gelişimsel olarak artık karmaşık ilişkiler geliştirmeye hazır, duygu ve düşüncelerinin ise, daha çok farkındadırlar. Arkadaş edinme, bu dönemin görevlerinden biridir ve bu süreç yaşam boyu devam eden bir beceri haline gelmektedir. Bu dönemde çocuklar arkadaşlarıyla daha çok zaman geçirmeye başlamakta, bu nedenle aileye olan bağılılıkları azalmaktadır. Çocuk bu dönemde sosyalleşmekte, başkalarını keşfetmekte, onlarla birtakım kurallar çerçevesinde bir araya gelmektedir. Bu dönem çocukları arkadaşlık konusunda akranlarına daha fazla güvenmekte, okul öncesi döneme kıyasla arkadaşları ile birlikte daha çok vakit geçirmeye başlamaktadır. Akran grupları çocuğa hem kendisini daha iyi tanıması, hem de diğer kişileri tanıması açısından pek çok fırsatlar sunmaktadır. Bu dönem çocukları diğer çocuklarla kendisini karşılaştırmaya başlamakta; örneğin; ne kadar hızlı koştuğunu, ne kadar sevildiğini, bazı harfleri söyleyemediğini, diğerlerinden daha yavaş giyindiğini ve daha binlerce şey öğrenmekte ve bu şekilde kendi becerilerinin, yapabildikleri ve yapamadıklarının farkına varmaktadır. Bu durumlar çocuğun yaşlıları ile geçinme becerisini gerekli kılmakta ve bu beceriler, sonraki yıllarda sosyal ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır. Çocuklar bu döneme kadar ailesinin değerlerinin etkisi altında olduklarından, hiç sorgulamadan onların söylediklerini kabul etmekte, ancak bu yaşta, yaşlılar ile ilişkileri sonucunda daha başka değerler de olabileceğinin farkına varmaktadırlar. Böylece kendi duygu, düşünce ve tutumlarını arkadaşlarınıninki-

lerle karşılaştırmakta, bunun sonucu olarak da yepyeni bir bakış açısı geliştirmektedirler. Bireysel olarak bazı yargılara varabileceğini fark etmekte, kendilerini daha bağımsız hissetmektedirler. Arkadaşlar ailenin dışındaki dünya hakkında bir bilgi ve karşılaştırma kaynağı sunmakta ve çocuklar, yeteneklerine dair geri bildirimleri akran gruplarından almaktadır. Bunun yanında kültürel değerler sosyal çevre ile birlikte özümşenip akran grubu ile pekiştirilmektedir. Aynı zamanda akran grubu, aile dışında çocuğun deneyimler kazanmasına da yardımcı olmaktadır.

BİLİŞSEL GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Somut düşünce, çocuğun duyu organları ile dokunabildiği, gözüyle görebildiği çok boyutlu mantıksal bir düşünce şeklidir. Bu dönemde sembolik zihinsel faaliyetlerden gerçek zihinsel işlemlere geçilmekte, mantığa dayalı şemalar oluşturulmakta, çocuk gördüğü nesne ve olaylara ilişkin akıl yürütebilmekte, somut bilgileri mantıklı ve düzenli hale dönüştürebilmektedir. İlkokula giden öğrencilerin, mantıksal işlemleri somut problemlere uyguladığının göstergesi olarak aritmetik işlemleri yaparken parmaklarını ya da başka nesneleri kullanmaları gösterilebilmektedir. Bu dönemde mantıksal düşünmenin yanında sayı, mekân, zaman, hacim, boyut, uzaklık kavramları da yerleşmeye başlamaktadır. Okul çağındaki çocuğun "gruplama" yeteneğine sahip olması düşünmesinin en önemli özelliği kabul edilmekte; bundan dolayı "sınıflama, sıralama, serileme, değişmezlik, sayı ve mekân" kavramları oluşmaktadır. Ayrıca bu dönemde çocuklar birkaç boyutu dikkate alarak sınıflama yapabilmektedirler. Bunun yanı sıra odaklanma, tersine dönebilirlik ve korunum ile ilgili sınırlılıklar da giderilmektedir. Beş ile yedi yaşları arasında bilişsel gelişime ait değişimler, dikkat isteyen problemlerde gösterilmesi gereken performansta önemli derecede bir artış olduğunu göstermektedir.

OKULA UYUMU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Çocukların okula, arkadaşlarına ve öğretmenlerine uyum sağlaması, eğitim sisteminin işleyişi açısından önemlidir. Çocukların okula uyumlarını etkileyen birçok faktör söz konusudur. Bu faktörler temel olarak aile, arkadaş çevresi ve öğretmenler olarak sınıflandırılabilir.

AİLE

Aile yapısı değişmeye devam ettikçe, ailelerin rolü, çocukları için sağlıklı gelişimsel yörüngelerin geliştirilmesinde önem kazanmaya başlamıştır. Aile ilişkileri ve etkileşim stilleri, çocuktaki eğitim, sosyal ve davranışsal işleyişin geliştirilmesinde temel öneme sahiptir. Aileler, çocuğa sınıfta başarılı deneyimler için ön koşul olarak kabul edilen yaygın bir eğitim vermektedir. Okul ortamı öğrenciler için gelişimsel görevler oluştururken, aile bu gelişimsel görevlerin kazanılması için önemli bir kaynak olarak hizmet etmektedir. Ebeveynler aynı zamanda ev müfredatından veya çocuğun okuldaki eğitim gelişimi için gerekli olan çocuğun öğrenme ve eğitim başarısını artıran aile destekli etkinliklerden de sorumludur. Ebeveynler, akademik rehberlik ve destek sağlayarak, etkili çalışma alışkanlıklarını ve eğitim faaliyetlerini (örneğin, okuma) modelleyerek ve akademik büyümeye yönelik ilgi ve beklentileri göstererek eğitim sonuçlarını etkileyebilir. Aileler çocuklarının okula uyum sağlamasında birincil rol oynamaktadır. Ebeveynlerin, çocukluklarına doğumdan yetişkin yıllarına kadar öğrenme deneyimleri sunarak dilsel ve sosyal sermaye sağlayıcısı oldukları düşünülmektedir. Bu tür deneyimler bir çocuğun bilgi edinmesini teşvik eden fikir ve faaliyetlere maruz bırakılması, toplumsal cinsiyet, kültürel ve akran rollerinin sosyalleşmesine yardımcı olmak, standartlar, beklentiler ve kurallar oluşturmak ve ödül vermek şeklindedir. Evde öğrenme etkinliklerine

ebeveynlerin teşvik edilmesi çocukların okula uyum sağlaması açısından çok önemlidir. Yapılan araştırmalar, çocukların öğrenmesini desteklemek için ebeveynler, aileler ve okullar arasında etkili ortaklıklar kurulmasının, öğrenme sonuçlarının iyileşmesine yol açtığını göstermektedir.

ARKADAŞ ÇEVRESİ

Çocuğun okula uyum sağlaması arkasında önemli olan bir diğer faktör de arkadaş çevresidir. Çocuğun arkadaşlarıyla kurduğu ilişkide birtakım zorluklar ve problemler olabilir. Bunun en önemli nedeni çocuğun aile ilişkilerinde izlediği yolu arkadaş ilişkilerinde uygulamasıdır. Çocuğun ailesiyle kurduğu ilişkide önemli olan unsur saygıdır. Saygı ve saygıya bağlı olan otorite ise arkadaş ilişkilerinde söz konusu değildir. Çocuğun arkadaşlarıyla ilişki kurabilmesi ya da kuramamasının temelinde de bu durum yatmaktadır. Arkadaş çevresinin çocuğun üzerindeki en önemli etkisi çocuğun sosyalleşmesini sağlamasıyla ilgilidir. Arkadaşlarıyla ilişki kuran çocukta güven duygusu ve cesaret duygusu gelişir. Çocuk ailesiyle konuşmadığı konuları arkadaşları ile tartışmaya başlar. Bu süreçte ailelerin çocuklarının çevresini denetlemesi çok önemlidir. Başboş bırakılan çocuklar yanlış arkadaş seçimiyle kötü alışkanlıklar kazanabilir. Birçok araştırmacı, çocukların arkadaşlarının tutum ve davranışlarından etkilendiğini varsaymıştır. Bazı araştırmacılar, arkadaşları okula karşı olumlu tutumları olan çocukların zaman içinde kendi tutumlarında kendilerini geliştirdiklerini göstermiştir. Benzer şekilde, arkadaşları okuldan hoşlanmayan çocuklar da okula uyum sağlamada problemler yaşamaktadır. Bu kapsamda, çocuğun arkadaşları üzerindeki etkisinin net sonucu, çocukların ve arkadaşlarının okul düzenlemelerine olan benzerliğinin artmasıdır.

ÖĞRETMENLER

Çocukların okula uyum sağlamasında en önemli görevlerden biri öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler, çocukları okula kolay adapte ederek, on-

ların uyum sorunlarını ortadan kaldırmada önemli rol üstelenebilmektedir. Öğretmenlerin çocukların uyum problemlerini giderebilmesi için, çocuklar arasındaki zihinsel farklılıkları iyi tespit etmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin, diğer arkadaşlarıyla etkileşime girmeyen ya da yalnız hareket eden çocuklara özel ilgi göstermesi ve sorunlarını fark etmesi önemlidir. Öğretmenler, öğrenciler üzerinde kalıcı etkisi olan uzman kişilerdir. Öğretmenler, öğrencileri için, özellikle de sağlam bir aile temeline sahip olmayan çocuklar için sürekli bir pozitif rol modeli olabilir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin çocuk üzerindeki rolü ve etkisinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Okula aidiyet hissi, öğrencilerin öğretmenler ve akranları tarafından saygı duyulduğu, kabul edildiği ve desteklendiği derecedir. Öğrencilerin sınıftaki dikkatleri ve çabaları, ısrarcı olmaları ve öğrenme etkinliklerini tamamlamaları ile ilişkilendirilmiştir. Aidiyet anlayışı eğitimciler için önemlidir. Sınıfta ve okul genelinde öğrencileri desteklemek için etkili uygulamalar planlamalarını sağlar

OKULA UYUMUN ÖNEMİ

Erken çocukluk bakımı ve eğitiminin iyi olması çocukların gelişiminde güçlü, uzun süreli ve olumlu etkilere sahiptir. Erken öğrenme deneyimlerinin, çocukların yetişkin olarak nasıl işlediğini ve daha sonra toplumu nasıl etkilediklerini belirleyici bir etkisi vardır. Erken çocukluk dönemi bakımı ve eğitimi, çocukları doğumdan sekiz yaşına kadar etkilemeyi amaçlayan kasıtlı olarak grup ayarları olarak tanımlanmaktadır. Bu iki kurum arasındaki geçiş çok önemlidir. Çocuklar anaokulundan ilkokula geçtikçe birçoğu değişimin içinde kolayca dolaşabilir ancak bazıları için göz korkutucu olabilir. Bu deneyimin gelecekteki gelişmeleri ve öğrenmeleri üzerinde sonraki tüm eğitim seviyelerine yayılmış uzun vadeli etkileri olduğu düşünülmektedir. Başarılı geçişler, çocukların öğretim ve öğrenme yöntemlerini, okuldaki performanslarını artıracak süreçleri, kuralları ve düzenlemeleri çabucak kav-

radıkları yeni ortamlara adapte olmalarını sağlar. Geçiş sürecinde, çocuklar kültürde önemli bir değişim yaşarlar ve yeni ortamlara, uygulayıcılara, meslektaşlarına, rutinlerine ve beklenti seviyelerine uyum sağlamayı gerektiren önemli taleplere maruz kalırlar. Bu zorlu olabilir ve yeni koşullara uyumun başarılı bir geçiş için kritik olduğu düşünülmektedir. Eğer çocuklar problem yaşarlarsa, bu eğilimleri eğitimleri boyunca sürdürmeleri daha muhtemeldir. Hızlı bir şekilde uyarlanırlarsa, özgüvenleri ve okul davranışları üzerindeki olumsuz etkilerin çoğunun üstesinden gelinebilir. Çocuğun okula başlaması çocuğun yaşamı açısından önemli bir dönüm noktasıdır. Okuldaki ilk yıl, çocuğun yaşamındaki en zor aşamalardan biri olup, aynı zamanda ebeveynler için de bir tür denemedir. Bu süre zarfı çocuğun yaşamına maksimum katılım gerektiren bir süreçtir. Bazen ebeveynler çocuğun psikolojik özelliklerini göz önünde bulundurmadan çocuğun derhal başarılı olmasını isteyerek okul stresini tetikleyebilir. Birinci sınıf öğrencileri için başlangıç eğitim süresi yeterince zordur çünkü bu süreç tüm yaşam biçimlerinin ve faaliyetlerin yeniden yapılandırılmasına neden olmaktadır. Çocuğun okula uyumunun arkasında, okul öncesi çocukluk ve okul yaşamını içeren uzun bir ilkökul adaptasyonu süresi bulunmaktadır. Okuldaki tüm yeni öğrenciler, çeşitli zorluklarla karşılaşmakta ve daha sonra bu sorunlar öğrenme sürecinde çocuklar için ciddi sorunlara neden olmaktadır. Çocuklar, oldukça zor bir psikolojik uyum gerektiren okul hayatına girerek yeni bir sosyal gelişim aşamasına girerler. Aynı zamanda, çocuğun okula ve öğrenmeye yönelik tutumunun temeli, birinci sınıfta oluşturulur. Çocukların yaşamlarının bu aşamasını geçebilmek için ebeveynlerin dikkatli olması, çocukların okuldaki eğitim başlangıcından kaynaklanan zihinsel ve fizyolojik durumlarını bilmeleri ve dikkate almaları açısından önemlidir.

Kaynaklar

- TEYMURLU, C. (2019). "İlkokul Öğrencilerinin Okula Uyum Ve Yaşadıkları Sorunlarla İlgili Veli Ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Bir Olgu Bilim Çalışması" Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- DEMİRCİ, E. (2019). "İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerileri Ve Okula Uyum Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" Yüksek Lisans Tezi, Konya
- YILMAZ, N. (2019). "İlkokul Birinci Sınıfa Başlayan Öğrencilere Uygulanan Okula Uyum Haftası Ve Uyum Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri" Yüksek Lisans Tezi, Samsun

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLAR VE OYUN

Semanur AKARCA
Özel Eğitim Öğretmeni

Çocuğun gelişim ve eğitiminde oyunun önemi çok büyüktür. Çocuk yaşamı için gerekli olan birçok davranış, bilgi ve becerileri oyun ortamında öğrenmektedir. Oyun kavramının birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları:

- Oyun çocuğun kendisini ifade etmesidir.
- Oyun sonucu düşünülmeden yapılan hareketlerdir.
- Oyun çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları kendi deneyimleri ile öğrenmesi yöntemidir.
- Oyun çocuğun işidir.
- Oyun, çocuğun iç dünyasını yansıtan bir aynadır.
- Oyun, çocuğun kişiliğinin gelişimini sağlayan en ideal bir ortamdır.

Oyun ile ilgili tanımlar çok fazladır. Bu tanımların bu denli çok olması oyunun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Çocuk için yaşamı öğrenme aracı olan oyun büyük öneme sahiptir. Oyun oynarken çocuk mutlu olur. Çocuğun büyümesi ve sağlıklı gelişmesi için beslenme, sevgi, bakım ne kadar gerekli ise oyun da o kadar gereklidir.

Oyun özel gereksinimli çocuklar için tıpkı normal gelişim gösteren akranlarında olduğu gibi ruhsal açıdan rahatlatıcı ve eğlendirici nitelikte temel bir

ihtiyaçtır. Farklı oyun türlerine yönelik etkinlikler sırasında pek çok kavram ve beceri öğretimine yer verilebilir. Özel gereksinimli öğrencilerin dikkat süreleri normal gelişim gösteren akranlarına kıyasla daha kısa olduğu için oyun etkinliklerinde yetişkin desteğine ihtiyaç duymaktadırlar. Özel gereksinimli çocuklar oyunu ve oyuncakları öğrenmede, amacını anlamakta zorlanabilirler. Örneğin oyuncak tarakla bebeğin saçını taramak gibi işlevsel oyunlarda, bir nesneyi diğerinin yerine koymak (muzu telefon yerine kullanmak) gibi sembolik oyun davranışlarında da zorlanmaktadırlar. Özel gereksinimli öğrenciler, oyuncakları çok sevmelerine karşın, bu oyuncakları kendiliklerinden alıp oyun başlatmadıkları gözlenmektedir. Bu nedenle bir oyuncakla oynama becerisinin öğretimine ihtiyaç duyabilirler. Öğretim planlanmadan önce oyun etkinlikleri sırasında özel gereksinimli öğrenci bir süre gözlenmelidir. Bu gözlemler sırasında öğrencinin yetersiz olduğu, sorun yaşadığı, yardıma ihtiyaç duyduğu oyun becerileri ve başarılı olduğu, yapabildiği davranışlar belirlenmelidir.

Öğrenci gözlenirken odaklanılması gereken beceriler aşağıda sıralanmıştır.

Bağımsız şekilde oyun materyallerini seçiyor mu? Materyallerin fiziksel özelliklerini inceliyor mu? İşlevsel oyun becerilerine sahip mi? Kas becerileri ve el-göz koordinasyon becerilerinde artan gelişme oluyor mu? Oyun ve oyuncaklarla ne yaptığını anlatıyor mu? Bir etkinlik içerisinde oyuna katılım süresi nedir? Grup içinde mi bireysel oynamayı mı tercih ediyor? Oyun sırasında diğer kişilerle iletişim kuruyor mu? Materyalleri işlevi dışında mı kullanıyor? Materyallere zarar veriyor mu? Bir etkinlikten

diğerine geçiş süresi ne kadardır? Oyun sırasında diğer arkadaşlarının haklarına saygı gösteriyor mu? (Dodge, Colker, Heroman (2002))

Gözlemler sonucunda öğrenciye ne öğretileceğine karar verilmelidir. Oyun becerilerinin öğretilmesine başlanmadan önce ön koşul becerilerin kazanılmış olmasına dikkat edilmelidir. (taklit, sıra alma, küçük kas beceriler vb.) oyunun her aşaması basamak basamak özel gereksinimli öğrenci ile birlikte denenmelidir. Çocuğun hangi aşamalarda beceriyi yapamadığı belirlenmelidir. Çocuğun gerçekleştiremediği basamak için uyarılama yapılmalıdır.

Arabayla Oynama Becerisi

- Arabayı bir zemin üzerinde hareket ettirme
- Arabayı bir yol üzerinde hareket ettirme
- Arabayı oyuncak bir rampa üzerinde hareket ettirme
- Arabayı gara park etme
- Arabayı ileri geri hareket ettirirken “vın-vın”, “düt-düt” gibi sesler çıkarma

Oyun öğretimi sırasında pekiştireçlerden yararlanılmalı ve etkili ipuçları sunulmalıdır. Etkinlik çizelgeleri ve videoyla model olma yöntemlerinin kullanılması becerideki önemli basamakları tekrar tekrar sunma imkanı sağlayacaktır.

Kaynaklar

Koçyiğit S., Tuğluk M., Kök M. (2007), Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 16, 324-342.

Diken, İ. H. (Ed.). (2016). Erken Çocukluk Eğitimi.

https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/19_20_Guz/oyun_ve_oyun_materyalleri/11/index.html

NE YAPMALI?

Duygularınızı dışa vurun

Chantal Delourme, birisine kendini açarak değil, belli bir amaç olmaksızın resim yaparak ya da günlük tutarak duygulara şekil vermeyi öğretiyor. Psikanalist Virginie Megglâ, bu dayanağın başkaları tarafından görülmemesine ya da okunmamasına razı olmak gerektiğini belirtiyor, çünkü acı paylaşılmıyor. Tam tersine içimizi dokunarak acımızı emanet ettiğimiz kişinin acı çekmesine neden olabiliyor.

Başkalarına saygı duyun

Herkese her konuda derdimizi anlatamayacağımızı bilmek önemli. Bu nedenle Sylvie Tenenbaum, potansiyel sırdaşın izninin alınmasını öğretiyor. “Benim için önemli olan bir şeyi seninle paylaşmak istiyorum ama bunu duymak biraz ağır gelebilir, ister misin?” denilebilir. Tabii olumsuz bir cevap almayı kabul etmek şartıyla. Tarafsız dinlemeyi tercih edin Muhatap aldığımız kişinin tahakkümüne düşmekten, yanlış anlaşılardan ya da ele verilmekten korkmadan her şeyi konuşabileceğimiz tek yer, bir profesyonelin ofisidir. Virginie Megglâ bunu, “Sembolik olarak güven bağı kurabileceğimiz birinin varlığında kendimizi yapılandırdığımız yer” olarak tanımlıyor. Chantal Delourne ise, tekrarlayan çok çabuk güvenme ihtiyacının nedenini anlamak için tarafsız, yargısız bir dinleme gerektiğini belirtiyor.

Her yaşta babanın rolü farklı

Bebek: Baba, varlığı ile sembolik olarak göbek bağı keser ve kendi varlığını oluşturmaya için çocuğu anneden soyutlar. Çocuk: Baba, çocuğu bilmediklerini ve yeni alanlar keşfetmesi için iter. Onu arzuya direnen gerçeklikle tanıştır.

Ergenlik: Baba, çocuklarının cinsel kimliklerinde önemli rol oynar. Erkekler için kendini özdeşleştirdiği veya karşılaştırdığı, kız içinse erkek gözü ile kendini gördüğü, cinsiyet farklarını anlamasına yardımcı olan kişidir.

SANAT BİR İFADE EDİCİ DİLDİR

Mustafa Şamil ŞEN

Rehberlik Hizmetleri Bölüm Başkanı

// O, insana kalemle yazmayı öğretti.” Alak suresi – 4. Ayet

İnsanların kurdukları medeniyetin gelişmesinin en önemli unsurlarından olan “yazı” düşüncelerimizin bir ifade şekli olan konuşmanın yani seslerimizin sembolleştirilerek aktarılmasıdır. Bu sayede düşüncelerimiz ve konuşmalarımız bizim olmadığımız zamanlara ve mekânlara taşınabilir. Edindiğimiz bilgi (birikimi) başka insanlara ve gelecek kuşaklara büyük oranda yazı sayesinde aktarılır. Sözlü aktarım, bilginin korunumunu sağlamada yazı kadar etkili değildir. Bu nedenle yazı (yani duygu ve düşünceleri sembolleştirerek aktarmak) insanı ve medeniyeti geliştiren en önemli unsurlardandır.

İnsanın duygu ve düşüncelerini sembolleştirmesinin birçok yolu vardır. Bu yollardan bazıları bilim, bazıları edebiyat olarak karşımıza çıkarken bazıları da sanat olarak karşımıza çıkar. Bunların hepsi kendimizi ifade etmemizin bir şeklidir. İfade etmek istediğimiz duygu ve düşüncenin türü bizim onu ifade etmekte kullandığımız yöntem için belirleyicidir. Örneğin edebiyat ve sanat duyguları ifade etmek için daha elverişlidir ancak bilimsel bir aktarım için bilimsel metotlara riayet eden bir yazı (makale, tez

vs) kullanılır.

İnsanların duygu ve düşüncelerini sembolleştirerek anlatmalarının bir başka nedeni daha vardır: O da duygu ve düşüncelerini çeşitli nedenlerle doğrudan ifade edememeleri ya da etmek istememeleridir. Bulunduğu sosyal ve siyasal ortamlarda düşüncelerini özgürce ifade edemeyen insanlar sanata ve edebiyata sıklıkla başvururlar. Bu, onların kendilerini ve düşüncelerini ifade edebilecekleri en elverişli araçtır. Benzer şekilde insanlar özgür ortamlarda olsalar dahi duygularını kolayca ifade edemeyebilirler. Ancak insanın kendini ifade ihtiyacı her zaman vardır. İnsan bu ihtiyacını gidermek için sembollerle kendini ifade eder ki işte burada imdadımıza sanat ve edebiyat yetişti demektir. Bu sayede insan içindeki duygu ve düşünceleri ifade etmiş ama söylememiş olur. Bir diğer deyişe kendini güvenli ifade etmiş olur.

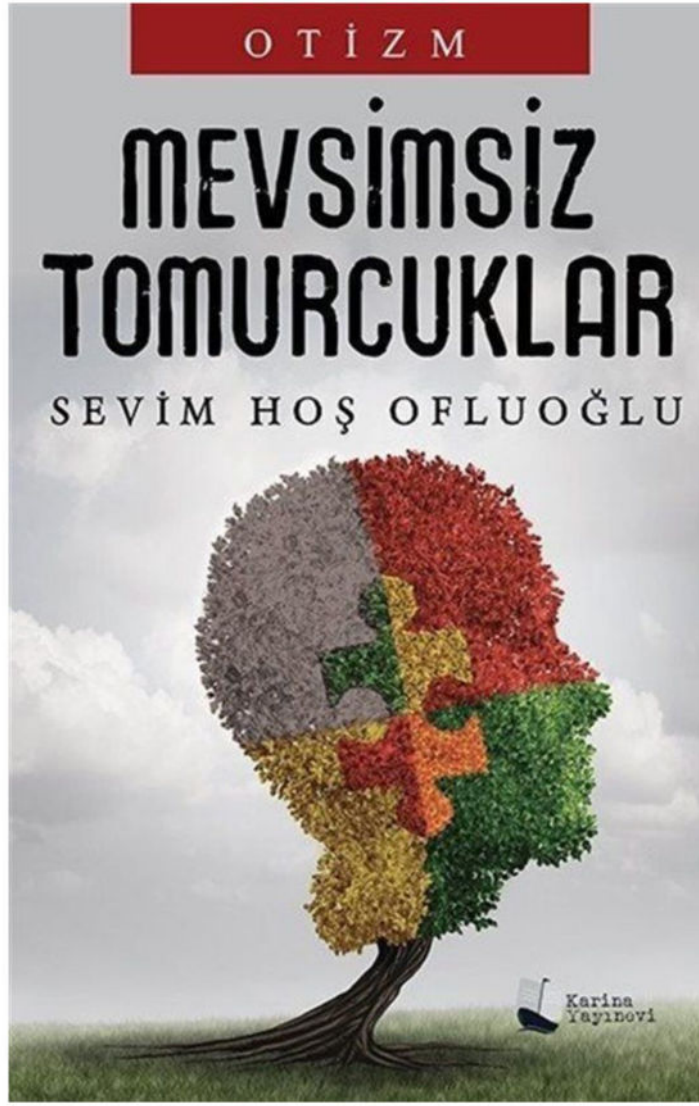
Bir psikoterapi metodu olan hipnozda kişinin bilinçaltında olan hatırlayamadığı hatıraları ifade etmesi sağlanır.

Psikolojik nedenlerle enürezis / enkoprezis problemi yaşayan çocuklara kendilerini ifade edebilecekleri oyun ve etkinlikler önerilir. Çünkü bu problemin altında nevrozun yattığı ve kendini ifade etmesinin bu nevrozu gidereceği düşünülür.

Konuşmaya geç başlayan çocuklar akranlarına göre daha agresif ve daha nevrotik olabilirler. Bu çocuklar konuşmaya başladıklarında davranışsal ve psikolojik durumlarında iyileşme görülür.

Şairler “Kelimeler kifayetsiz.” denilen duygu ve düşünceleri kelimelerle ifade etmeye çalışır. Bunlar insanın kendini ifade etme ihtiyacının bir göstergesidir.

Herhangi bir sanat veya edebiyat dalıyla ilgilenmemiş, tüm sanat veya edebiyat alanından yoksun olan insanlar bir ifade edici dil alanından yoksundur. Ne kadar konuşma becerisi olsa da her zaman ifade edemedikleri duygu ve düşünceleri olacak, ifade edemedikleri duygu ve düşüncelerinin oluşturacağı nevroz da onlara hayatları boyunca bir yük olacaktır.

Otizmin acı veren gelişi ve yarattığı şok etkisi, yabancı olmadığım bir duyguydu. Neler yaşadıklarını biliyordum. Otizmle tanışma anı, içinde aynı anda birçok duyguyu barındırıyordu. Korku, endişe, çaresizlik, suçluluk, pişmanlık, ümitsizlik, isyan ve her şeyini kaybetme hissi. Gidip o annelerin ellerinden tutmak, bunun dünyanın sonu olmadığını, zor ama kutsal bir görevin kendilerini beklediğini söylemek isterdim. Annelerin çaresiz hissetmesi, babaların öfkeyle karışık isyanı, teselli sözlerinin hepsini anlamsız kılıyordu. O anda bir şey söylemek faydasızdı. Bu kitap onlara o gün söyleyemediklerimdir. Bir kaya gibi yaşantımızın ortasına düşen otizm, hayatımızın büyük bir bölümünü kaplıyordu. Artık bu kayanın etrafında şekilleniyordu çoğu şey. Bu kayayı itip hayatımızdan çıkarmaya gücümüz yetmediğinde, bizim de etrafını yeşertmeye çabalamaktan başka çaremiz kalmıyor. İnançla ve sabırla...

Sevim Hoş Oflluoğlu

OTİZM VE DUYU BÜTÜNLEME

Soner ÖZTÜRK

Özel Eğitim Öğretmeni

A.Jean Ayres duyu bütünlemeyi, kişinin kendi vücudundan gelen duyu bilgileri organize eden ve vücudu çevreye uygun bir şekilde kullanmayı mümkün kılan bir nörolojik işlem olarak tanımlamıştır. Yani beyindeki haber ileten sinyalleri taşıyan elektrik kabloları karışmıştır gibi düşünülebilir. Bu karışıklıktan dolayı da bilgi; gitmesi gereken yere zamanında ya da doğru bir şekilde ulaşamaz.

Her insan için geçerli beş duyu bulunmaktadır. Otizm ve duyu bütünleme ilişkisi incelendiğinde bu beş duyu organı dışında otizmliler için üç farklı duyu daha olduğu kabul görmektedir. İnsan önce kendi bedenine sonrasında da çevresine bağlanır. Bu yüzden çevresel duyuların yanında bu üç duyunun önemi ön plana çıkmaktadır.

Bu üç duyu bedenimizden gelen bilgileri sinir sistemimize/beynimize gönderir. Böylece bedenimizde olup bitenle ilgili bilgi sahibi olmamızı sağlar. Ayrıca öz farkındalık, öz şefkat, rahatlatma, özgüven gibi en temel insani becerilerin temelinde önce bedensel duyularımız gelir ve bu bedensel duyular insan gelişiminin ilk basamağı olduğu için anne karından itibaren gelişmeye başlar. Böylece çevresel duyuları daha iyi anlayıp işleriz.

1. Hareket, Koordinasyon ve Denge Duyusu

Hem kendi hareketimizi, hızımızı ayarlayıp hissetmemizi hem de bu hareketle bedenimizi konum-

landırmamızı sağlarken yer çekimi ile olan ilişkimizi belirleyen duyumuz hareket, koordinasyon ve denge duyumuzdur.

2. Beden Farkındalığı Duyusu

Bu duyunun alıcıları beden ve kasların içerisinde dolayısıyla bulunduğu yer itibarıyla biz gözümüzü kapattığımızda bedenimizin konumunu, gücümüzü kontrol etmemizi sağlıyor. Böylece buradayım uzayda bu kadar alan kaplıyorum sınırlarım bunlar dememize yardım ediyor.

3. Fizyolojik Duyu

Midemizden ve kalbimizden yani iç organlarımızdan gelen duyguları algılamamızı sağlıyor. Dolayısıyla acıktığımızda, terlediğimizde, yorulduğumuzda vb. değişiklikleri anlamamızı sağlıyor.

Tüm bu duyarlar genelde otizmliler çocuklarda diğer çevresel duyarlar gibi desteğe ihtiyaç duyuyor. Otizmde çocuklar bazı konularda ciddi zorlanmalar yaşayabilmektedir. Bunların en ciddi kısımları da duyu bütünleme durumları oluyor. Bir otizmliler çocuk davranışsal olarak baktığımız zaman diğerleriyle birlikte onun da duyu problemleri oluyor. Diğer taraftan sadece duyu bütünleme problemleri olan çocuklara baktığımız zaman onların da otizm çok benzer davranışsal benzerlikler olduğunu görüyoruz. Onların da duyu problemleri, duyu kaçırları olabiliyor. Erken yaşta ve yoğun duyu bütünleme problemi yaşayan çocuk otizm özellikleri gösterebiliyor hatta otizm tanısı bile alabiliyor. Ayrıca bu çocuklar gelişim geriliği yaşamakta, çünkü çevre ile bağlanamıyor ve fiziksel problemler yaşayabilmektedir. Dolayısıyla bu konuda önemli bir ayırım var. Bu konuda çocuğu iyi tanıyıp çocuğun duyu problemlerinin çözülmesini takiben süreci gözlemleyerek bir ayırma varabiliriz. Duyu bütünleme yaşayan çocuklar bu problemlerin çözümünde hızlı ve ilerleyen yönde performans verdiğinde bazı otizmliler çocuğa sahip aileler de kendi çocuğu üzerinden beklentiye girebiliyor. Bu konuda otizmin bir hastalık olmadığı ve yaşam boyu devam edeceğinin bilinmesi aile açısından önemlidir.

İlk 3-4 sene içerisinde insan beyni çok belirgin düzeyde gelişir. Bu süre içerisinde yapılanmaya ve şekillenmeye daha elverişli, yaş ilerledikçe bu iş biraz daha zorlaşıyor. O yüzden erken fark edilip eğitime erken başlanması bu açıdan çok önemli. Duyu bütünleme terapisinde davranışa özel çalışılmıyor. Çocuğun sinir sisteminin beslenmesini sağlayarak altında yatan duyu problemleri odaklanıyor. Örneğin çocuktaki yemek yememe problemi varsa, asıl yemek yememe konusunun altında yatan duyu problemleri tespit edip kaldırmaya odaklanıyor.

Duyu bütünleme problemi aslında her yaş grubundan insanı etkiliyor ancak otizmlili çocuklarda bunlar daha yoğun yaşanabiliyor. Bir çocuk öncelikle bir otizm tanısı aldıysa kesinlikle duyu bütünleme konusunda bir değerlendirmeden geçmeli. Değerlendirmenin ardından duyuusal problemleri olduğu ve günlük hayatını etkileyen konular konusunda çalışmaların yapılması gerekmektedir.

		
Ellerini Çırp	Elinde Bir Şey Sıkıştır	Zıpla
	DUYUSAL MOLA AKTİVİTELERİ 	
Ayaklarını Yere Vur		Bacaklarını Esnet
		
Kollarımı Salla	Sandalyeni İt	Derin Nefes Al-Ver

PSİKOLOJİK İLK YARDIM (PİY)

Pınar KOÇYİĞİT
Psikolojik Danışman

Psikolojik ilk yardım afet, kaza, terör saldırısı veya bireysel/toplumsal düzeyde olumsuz etkilere neden olan herhangi bir olay sırasında ya da sonrasında gerçekleştirilen bir çeşit erken dönem psikososyal müdahale yaklaşımıdır. Olay sırasında ya da sonrasında kişilerin temel fiziksel ya da psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını ve olayın bireyler üzerindeki etkilerini ve olası travma sonrası stres semptomlarını olabildiğince aza indirmeyi ve kısa ve uzun vadedeki adaptif işlevselliği ve baş etmeyi desteklemeyi hedefleyen psikolojik ilk yardım uygulamalarını, aynı zamanda bir koruyucu ruh sağlığı müdahalesi olarak kabul etmek de mümkündür. Psikolojik ilk yardım, bir tanı ya da tedavi yöntemi değil, psikolojik krize müdahalenin yöntemlerinden biridir. Psikolojik ilk yardım, bir erken dönem psikososyal müdahale yöntemi olarak hem kitleler üzerinde etkili olabilen hem de bireysel ihtiyaçları gözetebilen bir uygulama olma özelliği taşıması bakımından diğer yaklaşımlardan ayrılmaktadır. Afet sahası koşullarında uygulanabilir ve pratik olması, yaşam boyu tüm gelişim evrelerine uyarlanarak uygulamaya izin vermesi, kültürel olarak uygulamalarda gösterebilecek farklılıklara esnek bir tutuma izin vermesi sebebiyle yaygın olarak kullanımı gerçekleşmektedir.

PİY aşağıdaki konuları içermektedir:

- Kişileri zorlamayan pratik bakım ve destek sağlamak,
- İhtiyaç ve kaygıları belirlemek,
- İnsanların temel ihtiyaçlarını karşılamalarına

yardımcı olmak (gıda, su, bilgi alma gibi),

- İnsanları konuşmaya zorlamadan dinlemek,
- Rahatlatıp sakinleşmelerine yardımcı olmak,
- İnsanların bilgi edinmesi, hizmetlere ve sosyal desteklere ulaşmaları için yardım sağlamak,
- Kişileri gelecekteki olası zararlardan korumak.

PİY Ne Değildir?

- Sadece profesyonellerin yapabileceği bir şey değildir.
- Profesyonel psikolojik danışmanlık değildir.
- PİY strese neden olan olayın detaylı bir şekilde tartışılmasını içermediği için "psikolojik anlamlandırma (debriefing)" değildir.
- Kişilere başlarına ne geldiklerini analiz etmelerini ya da zaman ve olayları sıralamalarını istemek değildir.
- PİY, insanların hikâyelerini dinlemek için hazır bulunmayı içermesine rağmen, onlara olaydaki duygu ve tepkilerini anlatmaları için baskı yapmak değildir.

PİY: Kim, Ne Zaman ve Nerede?

PİY yakın bir zamanda ciddi bir kriz durumuna maruz kalmış stresli insanlar içindir. PİY hem çocuklara hem yetişkinlere uygulanabilir. Fakat kriz yaşantısı geçiren herkes psikolojik ilk yardıma ihtiyaç duymayabilir ya da bu yardımı istemeyebilir. Bu durumlarda yardım istemeyen kişileri zorlamamalıyız, sadece destek istediklerinde kolayca ulaşılabilir olmalıyız.

PİY'nin tek başına yetersiz kaldığı ve kişinin daha ileri düzeyde desteğe ihtiyaç duyduğu durumlar olabilir. Bu noktada PİY sağlayan kişi kendi limitlerini bilmeli ve gerekli ki ileri tıbbi personel, meslektaşlar veya alandaki diğer insanlar, yerel otoriteler, toplum liderleri ve dini liderler gibi en uygun kaynağa yönlendirmelidir. Afet sonrasında daha ileri acil bir

desteğe ihtiyacı olabilecek kişileri şu şekilde gruplayabiliriz:

- Acil medikal bakıma ihtiyacı olan ve ciddi hayatı tehlike taşıyan yaralılar,
- Kendilerine ve çocuklarına bakamayacak düzeyde üzgün olan insanlar,
- Kendine zarar verebilecek insanlar,
- Başkalarına zarar verebilecek insanlar.

İnsanların yardım ve desteğe ihtiyacı stres kaynağı olaydan uzun bir süre sonra da devam etmesine rağmen, PİY kriz olayından etkilenen insanlara hemen yardım etmeyi amaçlamaktadır. Stres altındaki kişilerle ilk temasa geçtiğiniz anda psikolojik ilk yardım sağlayabilirsiniz. Bu yardım genellikle afet sırasında ya da afetten hemen sonra uygulanır. Fakat bu yardım, olayın ne kadar sürdüğüne ve çeşidine göre bazen günlerce ya da haftalarca sunulabilmektedir.

PİY, yeterince güvenli her yerde sunulabilir. Bunun için genellikle olay/kaza yeri veya yardım hizmetlerinin verildiği sağlık merkezleri, sığınaklar, kamplar, okullar ve gıda gibi yardımların dağıtıldığı tesisler önerilir. İmkânlar uygun oldu unda PİY'i özel olarak konuşulabilecek bir yerde vermeye çaba gösterilmelidir. Cinsel şiddet gibi belli tip kriz durumlarına maruz kalan kişilerde, kişinin itibarına saygı ve gizliliği için mahremiyetin sağlanmasına özellikle dikkat edilmelidir.

Psikolojik İlk Yardım Uygulaması

Afet ve olağandışı olaylar sonrasında gerçekleştirilen psikolojik ilk yardımın temel amaçlarını, olaydan hemen sonra kişilerin temel fiziksel ya da psikolojik ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanmasına yardımcı olmak, olay yerinde psikolojik triyaj yaparak psikiyatrik aciller için gereken yönlendirmeleri gerçekleştirmek, bireylere olay sonrası akut travmatik stres tepkileri konusunda rehberlik etmek, olağanlaştırma ve stabilizasyona destek olmak, bireysel ve toplumsal düzlemde normal yaşam akışına dönmeyi kolaylaştırmak ve bireyleri travmatik olayın uzun dönemli olası etkilerinden korumak olarak özetleyebiliriz

Psikolojik İlk Yardım müdahalesinin basamaklarını üç aşamada inceleyebiliriz. Bunlar, uygulamaya hazırlığın yapılması, ihtiyaç ve taleplere yönelik önceliklendirmeyi sağlayacak psikolojik triyajın gerçekleştirilmesi ve 8 basamaklı psikolojik ilk yardım modelinin uygulanmasıdır.

1. Hazırlık: Psikolojik ilk yardım için ilk basamak, görev yapacak kişilerin sahaya gitmeden önce yapacakları bazı hazırlık aşamalarından oluşmaktadır.

Bu hem psikolojik ilk yardımı veren kişinin kendini psikolojik olarak korumasını sağlamak hem de verilecek psikolojik ilk yardım hizmetinin niteliğini artırmak amacıyla önemli bir ön adımdır. Hazırlık aşaması bireysel düzeyde ve olaya özgü olmak üzere iki başlıkta değerlendirilebilir.

1.1. Bireysel Hazırlık: Psikolojik ilk yardım sürecinde görev alacak kişilerin saha çalışmasına gitmeden önce kendilerini çeşitli alanlarda değerlendirmeleri, zihinsel bir hazırlık sürecinin başlamasına yardımcı olacaktır. Hazırlıklı olmak herkeste olduğu gibi psikolojik ilk yardımı verecek kişi için de olası travmatik stres etkilerine karşı koruyucu ve çalışma esnasında karşılaşılabilecek olası güçlükler için ise kolaylaştırıcı bir etkidir.

1.2. Olaya Özgü Hazırlık: Her afetin, krizin ya da olağan dışı durumun kendine has yönleri vardır ve bunlar olay sonrasında gerçekleştirilecek çalışmaların planlanması, gerçekleştirilmesi ve sonlanmasına dek tüm süreçler üzerine etki edebilmektedir. Olağan dışı durumlara yaklaşımın ya da psikolojik ilk yardımın temel prensipleri sabit olsa da olayın nitelikleri uygulamalarda çeşitli farklılıklar olmasına neden olmaktadır.

2. Triyaj: Afet ya da toplumsal olaylar sonrasında, olay yerindeki kişiler akut dönemde şok tepkileri yaşayabilirler. Bu belirtiler herkeste farklı şekilde ya da farklı yoğunlukta ortaya çıkabilir ve kimi durumlarda bazı belirtilere sahip kişilerin fark edilip yönlendirilmeleri büyük önem taşır. Psikolojik triyaj, çok sayıda etkilenen bireyin ve kısıtlı imkânların bulunduğu koşullarda, etkilenme düzeyi yüksek ve şiddetli psikolojik tepkileri bulunan kişileri ayıklama, öncelikle ve bu sayede mümkün olan en fazla sayıda bireye, en hızlı ve etkili yardımı sağlama girişimidir. Oryantasyon sorunları, donakalma, yoğun sözel ya da fiziksel ajitasyon, aşırı düzeyde öfke tepkileri, panik ya da aşırı düzeyde kaygı tepkileri, disosiyasyon, kendine zarar verme riski, psikoz, alkol ya da madde kullanım bozukluğu gibi durumlar psikolojik triyajda acil olarak değerlendirilebilirler. Özellikle akut dönemde olay yerinde yapılan çalışmalarda dikkatli bir alan gözlemi psikolojik triyajda öncelikli olarak belirlenecek kişileri tespit etmeye ve zaman kaybetmeden gerekli olan hekim desteği için yönlendirmeye olanak sağlar.

3.Sekiz Basamaklı Psikolojik İlk Yardım Modeli

3.1. İlişki ve Bağ Kurma: Bu aşama, psikolojik ilk yardım sağlayıcısı ile etkilenen kişi arasındaki iletişimin başladığı ilk evredir. Güvene ve saygıya dayalı eşitlikçi bir ilişkinin kurulması amacıyla psikolojik ilk yardım sağlayıcısının öncelikle kendisini tanıtmaları

ve adını, hangi kurum aracılığı ile orada bulunduğunu ve hangi amaçla kendisi ile konuşmakta olduğunu belirtmesi işlevsel bir ilk adım olacaktır. İlk etkileşimin olaydan hemen sonraki akut süreçte gerçekleştiği hallerde bireylerin afet/olay sonrası temel bazı gereksinimleri olabileceği için, derinlemesine bir görüşmeye veya farklı bir psikolojik ilk yardım müdahale basamağına geçmeden önce kişilere ihtiyaçlarını sormak; su, battaniye, temiz giysi ya da yiyecek gibi temel bazı gereksinimleri temin etmek önemlidir.

3.2. Güvenlik ve Rahatlamamanın Sağlanması: Her türden afet ve kriz müdahalesinde birincil öncelik bireylerin güvenliğinin sağlanmasıdır. Psikolojik ilk yardım sağlayıcısı, olaydan etkilenen kişilerin güvenli bir yere alınmaları, afet/olay yerindeki tehlikelerden ve riskli alanlardan uzaklaştırılmaları, güvenli bölgelerde toplanmaları gibi can güvenliği önlemlerini uygulayabilirler. Bunların yanı sıra etkilenen kişilerin psikolojik olarak güven ihtiyacının temin edilmesi ve kaygılarının giderilerek rahatlatma halinin sağlanması amacıyla yapılacak müdahaleler de bu kapsamda değerlendirilebilir.

3.3. Dengeleme (Stabilizasyon): Afet ya da olağan dışı olaylar sonrasında bireylerde farklı şiddette ve yoğunlukta akut travmatik stres tepkileri ortaya çıkabilir. Özellikle afetten hemen sonraki ilk 24 saatte görülebilen şok tepkileri, aşırı korku, panik veya donakalma tepkileri, unutkanlık, dalgınlık ve dikkati yoğunlaştırma güçlükleri, irkilme ve tetikte olma hali, mantıklı düşünme ve karar vermede zorlanma, çevreyi farklı, tuhaf, gerçek dışı algılama gibi belirtiler müdahale edilmesini gerektirebilir. Bu nedenle, bireyleri yeniden psikolojik olarak stabil duruma döndürmek, duygusal olarak sakinlik ve denge halinin sağlanmasına yardımcı olmak amacıyla stabilizasyon tekniklerinden yararlanılır.

3.4. Bilgi edinme: Bu aşama psikolojik ilk yardım sürecinde verilecek psikososyal destek hizmetlerini belirlemek ve müdahaleleri planlamak açısından önem taşır. Olay sonrası kişilerin fiziksel ya da psikolojik gereksinimlerini anlamak, onlar için uygun müdahaleyi planlamak için gereklidir. Bu amaçla psikolojik ilk yardım sağlayıcısı tarafından gerçekleştirilen gözlemler, bireylerle yapılan görüşmeler ve/veya ihtiyaç analizi formlarının kullanılması gibi yöntemlerle bilgi edinme aşaması gerçekleştirilir.

3.5. Temel İhtiyaçlar Konusunda Yardımcı Olma: Psikolojik ilk yardımın en önemli aşamalarından biri bireylere gereksinimleri konusunda yardımcı olmaktır. Bilgi edinme aşamasında tespit edilenler ışığında bireylerin ihtiyaçları giderilmeye çalışılır. Baş-

ta temel gereksinimler ve aciliyeti olan ihtiyaçlar ile ilgili harekete geçmek, aciliyeti ve önemi daha düşük olan ihtiyaçlar için ise bu ihtiyaçların ne zaman ve nasıl karşılanabileceğine dair bir planlama yapmak uygun olacaktır. Bu aşama, afet ya da olağan dışı olayları deneyimlemiş bireyler söz konusu olduğunda endişelerin giderilmesine, güven ve kontrol duygusunun bir nebze de olsa yeniden tesis edilmesine yardımcı olacaktır. Tüm bu süreçler gerçekleştirilirken psikolojik ilk yardım sağlayıcısını birey ile kaynaklar arasında bir köprü gibi konumlandırmak yerinde olur. Bu nedenle psikolojik ilk yardım sağlayıcısının sahada görevli olan diğer birimler, kurumlar ve kişiler ile ilgili bilgi sahibi olması doğru yönlendirmeleri yapabilmek bakımından önemlidir.

3.6. Sosyal Destek: Travma sonrası iyileşme sürecinde sosyal destek önemli bir etken olarak gösterilir. Sağlıklı sosyal mekanizmalara sahip olan ve bu sosyal destek mekanizmalarını kullanabilen kişiler olay öncesindeki olağan gündelik yaşamalarına daha hızlı dönüş yaparlar ve travmatik stres ile daha iyi başa çıkarlar. Bu nedenle psikolojik ilk yardım sağlayıcıları olaydan etkilenen bireylerin var olan sosyal destek mekanizmalarını harekete geçirecek bir dizi faaliyette bulunabilirler. Kişileri yalnızca mevcut sosyal kaynakları ile buluşturmak ya da paylaşımı artırmanın yanı sıra yeni sosyal kaynaklar oluşturmak adına çocuk, ergen ya da yetişkinler için hobi grupları, paylaşım toplantıları, aktivite grupları oluşturmak ve sürdürülebilir sosyal destek mekanizmaları inşa etmek faydalı olacaktır.

3.7. Bilgilendirme: Afetler ya da olağan dışı olaylar sonrası, etkilenen kişilerin çeşitli konularda bilgilendirilmeleri psikolojik ilk yardım sürecinin önemli bir aşamasıdır. Özellikle etki gücü yüksek olaylardan sonra bireyler şok ve bilinç bulanıklığı deneyimlerken kimi zaman ne olup bittiğine dair karmaşa yaşayabilirler ve bu gibi konularda bilgilendirilmeleri dahi kaygılarının şiddetlenmesini önlemek bakımından kritik öneme sahip olabilir.

3.8. İş Birliği Kurulabilecek Diğer Hizmetlerle İlişkilendirme: Psikolojik ilk yardım eş zamanlı ilerleyebilen aşamaları olan, çok yönlü bir psikososyal müdahale olduğu için bireyi diğer kişi ve hizmetlerle ilişkilendirme, psikolojik ilk yardım sürecinin başlangıcından bitişine kadarki her basamakta gereklidir. Psikolojik ilk yardım sağlayıcısı, hem etkilenen bireyler ile görevli kişi, ekip ve kurumlar arasındaki ilişkilenebilir destek olur hem de aynı zamanda görev süresinin tamamlanması sebebiyle gerçekleştirilen ekip değişimleri ya da rotasyonlar gibi durumlarda bilgilendirmeler yapar. Psikolojik ilk yardım

sürecinin tamamlanması, sonlandırılması ya da ekiplerin görev değişimi gibi durumlar söz konusu olduğunda çalışmanın hangi kurum veya kişiler tarafından sürdürüleceği gibi konularda bilgi vermek süreç için önemli bir kolaylaştırıcı eylem olacaktır. Bu gibi ilişkilendirme faaliyetleri, bireylerin uyumu ve hizmetin aksamaması için önemlidir.

YAPIN

Dürüst ve güvenilir olun.

İnsanların kendi kararlarını verme haklarına saygı duyun.

Kendi önyargılarınızın ve eğilimlerinizin farkında olun ve onları bir kenara bırakın.

İnsanları şu an yardım istemeseler dahi ileride istediklerinde yardıma ulaşabilecekleri konusunda bilgilendirin.

Mahremiyete saygı gösterin ve gerekiyorsa hikâyeleri gizli tutun.

Kişilerin kültürüne, yaşına ve cinsiyetine uygun bir şekilde davranın.

YAPMAYIN

Bir yardım sağlayıcı olarak ilişkilerinizi kötüye kullanmayın.

Yardım karşılığında para ya da herhangi bir iyilik istemeyin.

Yerine getiremeyeceğiniz sözler ya da yanlış bilgiler vermeyin.

Becerilerinizi abartmayın.

Kişileri yardım almaya zorlamayın, ısrarcı ve rahatsız edici olmayın.

Size hikâyelerini anlatmaları için baskı yapmayın.

Kişilerin hikâyelerini başkalarıyla paylaşmayın.

Kişileri eylemleri ya da duygularından ötürü yargılamayın.

Hassas Gruplarda Psikolojik İlk Yardım Uygulamaları

1.Çocuklar ve Ergenler

Çocuklar zorlayıcı yaşam olayları karşısında yaş ve gelişim dönemi özelliklerine göre farklı tepkiler geliştirebilirler. Aileleri çocuklarda görülebilecek travmatik stres tepkileri ve davranış değişiklikleri hakkında bilgilendirmek önemlidir. Anne, baba ve bakım veren diğer yetişkinlere çocuklarında gözleyebilecekleri bu durumlarla başa çıkmak için neler yapabilecekleri ve nasıl davranabilecekleri konusunda rehberlik etmek hem çocuklar hem de aileleri için destekleyici olacaktır. Çocuklarla birebir çalışma yapılırken özellikle iletişim sırasında çocuğun göz hizasında ve gelişim düzeyine uygun bir dil kullanarak konuşmaya özen gösterilmelidir. Çocukların hazır oldukları zaman ve hazır oldukları biçimde duygularını ifade etmelerine olanak tanımak önemlidir.

Ergenler ile çalışmalar yapılırken ise, çocuklarla ilgili belirtilen dikkat edilmesi gereken hususların yanı sıra, riskli davranışların gözlemlenmesi ve istismar edilmeleri riskinden korunmaları için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Özellikle bakım verenlerini kaybetmiş çocuk ve ergenler ile çalışırken, özel bir hassasiyet göstermek, çocuk ve ergenin güvenliğini sağlamak, kimin gözetiminde olacağını belirlemek ve istismardan korumak büyük önem arz etmektedir.

2.Sağlık Sorunları Olan Bireyler

Yaşlılar, engelliler ya da kronik hastalığı olan bireyler afet ya da kriz durumlarında dikkat edilmesi gereken hassas gruplardandır. Bu gruplarla çalışırken yakınlarının desteğini almak psikolojik ilk yardım çalışanı için kolaylaştırıcı bir etmendir. Bu gruptan bireylerle psikolojik ilk yardım çalışması yürütürken öncelikle bakım veren ya da destek olan bir yakının olup olmadığı kontrol edilmeli, eğer bakım veren yakın bulunmuyorsa ama bireyin bakıma ihtiyacı varsa bu hizmetin alınabileceği bir kuruma sevk ya da diğer çözümler planlanmalıdır. Düzenli kullanılan ilaçlar olup olmadığı konusunda hassas şekilde bilgi almak ve eğer kişinin ilaçları mevcut değilse temini konusunda destek olmak bu kişiler için dikkat edilmesi gereken bir konudur. Bunlara ek olarak, olası sağlık problemlerinde nereye başvurabilecekleri ve kimlerden yardım talep edebilecekleri hakkında açıklayıcı bilgiler vermek ve gerekli ise iletişim

bilgilerini yazılı olarak kendileri ile paylaşmak faydalı olacaktır.

3.Farklı Kùltürler

Farklı kùltürlerden bireylerle psikolojik ilk yardım çalışması yürütürken dikkat edilmesi gereken en önemli meselelerden biri, grubun dahil olduğu kùltüre has özellikleri bilmekle ilgilidir. Çalışmanın yürütüleceğı birey ya da grupların kùltürel özelliklerine uygun davranmak, doğru ve etkili bir psikolojik ilk yardım sürecinin en temel gereklerindendir. Kùltürel farklarla ilgili karşılaşılan en zorlayıcı konulardan biri dil farklılığıdır. Bu, tüm psikolojik ilk yardım sürecinin planlanmasına etki edebilecek bir durumdur. Bunun dışında, kùltürler arası farklılığın görülebileceğı tokalaşma ve selamlaşma davranışları, giyinme biçimi ile ilgili kurallar ya da algılar, karşı cinsten bireylerin birbirleri ile iletişimi ile ilgili tutumlar ya da dini özelliklerin göz önünde bulundurulması son derece önemlidir.

4. Ayrımcılık ya da Şiddete Maruz Kalma Riski Olanlar

Kadınlar, çocuklar, gençler, zihinsel engeli olanlar veya farklı etnik ya da dini gruplar, afet veya olağandışı olaylar sonrasında ayrımcılık ya da şiddete maruz kalma açısından risk altındaki grupta değerlendirilmektedir. Bu kişiler, gerekli desteğı alamamış olabilecekleri gibi, hakları verilmemiş de olabilir. Aynı zamanda şiddet hedefi de olabilirler. Bu gruplar ile çalışırken, değerlendirmelerin ve önceliklendirme çalışmalarının yapıldığı aşamada, bu gruplara yönelik alandaki riskler özellikle değerlendirilmeli ve kriz ortamında kişiler koruma altına alınarak gerekli güvenlikleri sağlanmalıdır. Güvende olduklarından emin olmak, yakınları ile temas kurmalarına destek olmak ve gerekli temel hizmetlerden yararlanmalarını desteklemek yapılacak temel adımlardandır.

Psikolojik İlk Yardım Müdahalelerinde Etik Konular

Psikolojik ilk yardım uygulanırken en temel etik konu “önce zarar verme” ilkesini odak noktaya almaktır. Yardım sürecinde bireylerin iyilik halini korumak ve

zarar vermeden müdahalede bulunmak en temel kuraldır. Bir diğer en önemli etik kural ise “gizlilik” ilkesidir. Kişilerin paylaştıkları bilgileri gizli tutmak ve mahremiyetlerine özen göstermek tüm uygulayıcıların temel sorumluluklarındandır. Bunların yanı sıra, uygulayıcı olarak kişilere gerçekleştirmenin mümkün olmadığı sözler vermekten kaçınmak, kişileri yaşadıklarını anlatmaları konusunda zorlamamak, verilen destek karşısında para ya da herhangi bir hediye kabul etmemek çok önemli bir yere sahiptir. Bireylerin paylaşımları sırasında ya da sonrasında ise, kişileri yargılamamak da önemli etik kurallar arasındadır. Bir diğer önemli husus ise, kişileri yanlış bilgilendirmekten kaçınmaktır. Psikolojik ilk yardım uygulayıcısı, bulunduğu ortam ya da afet sahasına dair gerekli bilgileri edinmeli ve bireylere doğru bilgiyi sunmalıdır. Emin olmadığı bilgileri paylaşmamalıdır. Son olarak ise, uygulayıcı kendi becerilerini ve yapabileceklerini abartmamalı ve sadece yetkisi ve becerileri dahilinde bulunan süreçlere müdahale etmelidir.

Kaynaklar

Demircioğlu, M. Şeker, Z. ve Aker, A. T. (2019). Psikolojik İlk Yardım: Amaçları, Uygulanışı, Hassas Gruplar ve Uyulması Gereken Etik Kurallar. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 11(3):351-362.

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneğı (2014). *Psikolojik İlk Yardım: Saha Çalışanları İçin Rehber*.

ÖZEL EĞİTİM SINIFLARINDA VE NORMAL SINIFLARDA UZAKTAN EĞİTİME KATILIMI ARTTIRICI STRATEJİLER

UZAKTAN EĞİTİME KATILIMI ARTTIRICI STRATEJİLER

Uzaktan eğitime katılımda özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin akranlarına göre daha çok zorlandıkları ve uzaktan eğitimlerle ilgili düzenlemeler yapılması gerektiği bilinmektedir.

Kumluca Rehberlik ve Araştırma Merkezi olarak öğretmenlerimizin uzaktan eğitimlere katılımları artırıcı stratejiler ve öğretmenlerimizin uygulayabileceği yöntemler olarak aşağıdaki önerileri sunabiliriz.

- **Uzaktan Eğitime Katılım Formu:** Dönem başında öğrencilerin uzaktan eğitime katılım formu gibi bir formun veliler ya da öğrencilere ulaştırılması ve imza altına alınması öğrencilerin derse katılımını artırabilir. Bu formda öğrencilerin performanslarının değerlendirmesinin nasıl yapılacağı, ders işleniş şekli ve katılım ile ilgili bilgiler bulunabilir. Böylece veliler ve öğrenciler katılım ile ilgili kural ve işleyiş hakkında bilgi sahibi olabilirler ve derslere katılım ile ilgili sorumluluk hissederler (Park, K. & Kerr, P, 1990)
- **EBA ya da diğer platformlardan çevrimiçi tarama testi yapın;** bu tür sınavların yapılma nedeni öğrencilerin derslere daha hazırlıklı gelmelerini sağlamakla birlikte, konuları pekiştirmeleri ve geri dönüt almanızı sağlayacaktır. Bu testlerin sadece uzaktan eğitime katılan öğrenciler tarafından cevaplanabileceği şekilde hazırlanması, uzaktan eğitime katılmayan öğrencilerin ise daha sonra

çözebilecekleri bir platformda yayınlanması tavsiye edilmektedir. (Park, K. & Kerr, P, 1990)

- Öğrencilerin morallerini yüksek tutmaya çalışın.
- Uzaktan eğitiminde, öğrencilerinize eğitim sürecinde isimleriyle hitap edin.
- Uzaktan eğitimde çocuklar da bir topluluk ya da grup hissi oluşturmalarını sağlayın,
- Öğrencilere söz hakkı tanıyarak, görüşlerine saygı duyulduğunu ve anlaşmazlık durumlarının tolere edilebileceğini hissettirin.
- Uzaktan eğitim ile ilgili kullanılan materyalleri ilgi çekici hale getirin (Park, K. & Kerr, P, 1990).

ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN UZAKTAN EĞİTİME KATILIMLARINI ARTTIRICI STRATEJİLER

- Öğrencilerin, yetersizlik türüne göre ders materyallerini seçin; örneğin özel öğrenme güçlüğü olan çocuklar için büyük puntolu materyaller, işitme yetersizliği olan bireyler için ise ders içeriğini anlatan bir ön ders notu ve kameranın ağız hareketlerinizi

tam olarak çekmesi gibi. (Fichten, et al. 2009)

- Velilere EBA'ya giriş ile ilgili eğitimler verin ve iletişimi kolaylaştırmak, derse bireylerin hazır hale getirilmesini sağlamak için whatsapp diğer uygulamalarla ders öncesinde bireylerin hazır hale getirilmesini sağlayın.
- Öğrencilerin verilen eğitimi genelleleyebilmesi için ailelerin etkinlik temelli öğretim yöntemi gibi yöntemleri denemelerini sağlayın. Ders dışı etkinliklerin planlanması ve ailelerin bilgilendirilmesi gerekmektedir.
- Derse katılımları arttırmak için öncelikli olarak velilerin çocukların uzaktan eğitim alacakları ortamları düzenlemeleri gerektiğini belirtilmeli, velilerin gün içerisindeki beceri öğretiminde katılımlarının sağlanarak, yapılacaklar listesinin de velilere verilmesi gerekmektedir. Velilerin eğitime katılımlarının artırılması derslere katılımı da arttıracaktır.

KAYNAKÇA

- Park, K. & Kerr, P., Determinants of Academic Performance: A Multinomial Logit Approach, THE JOURNAL OF ECONOMIC EDUCATION, Spring, 1990.
- Fichten, C. S., Ferraro, V., Asuncion, J. V., Chwojka, C., Barile, M., Nguyen, M. N., ... & Wolforth, J. (2009). Disabilities and e-learning problems and solutions: An exploratory study. *Journal of Educational Technology & Society*, 12(4), 241-256.

T.C.
KUMLUCA KAYMAKAMLIĞI
İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
KUMLUCA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

SOSYAL MESAFE KORUMA BECERİSİ ÖĞRETİM PLANI

Tek Fırsat Yöntemine Göre Sosyal Mesafe Koruma Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı

Bildirimler	Ölçüt	Ana Yönerge: Sosyal mesafeni koru			
1-Diğer kişilerle tokalaşmaz.	3/4	1	2	3	4
2-Diğer kişilerle sarılmaz.	3/4	1	2	3	4
3- Diğer kişilerle arasına 4 adım mesafe koyar.	3/4	1	2	3	4
4-Kalabalık ortamlarda bulunmaz.	3/4	1	2	3	4

1. Öğrencinin Performans Düzeyi

Tekli fırsat yöntemine göre hazırlanan ölçüt bağımlı ölçü aracı kullanılarak, öğrencinin performansı belirlenir.

2. Amaçlar

2.1. Ölçülebilir Yıllık Amaç: Öğrenci, her ortamda yönerge ihtiyacı duymadan sosyal mesafesini korur.

2.2. Kısa Dönemli/Öğretimsel Amaçlar

2.2.1. Öğrenci, diğer kişilerle tokalaşmaması, istendiğinde dört denemenin üçünde de diğer kişilerle tokalaşmaz.

2.2.2. Öğrenci, diğer kişilerle sarılmaması istendiğinde dört denemenin üçünde de diğer kişilerle sarılmaz.

2.2.3. Öğrenciye sosyal mesafeni koru dendiğinde dört denemenin üçünde de diğer kişilerle arasına 4 adım mesafe koyar.

2.2.4. Öğrenciye sosyal mesafeni koru dendiğinde, dört denemenin üçünde de kalabalık ortamlarda bulunmaz.

SOSYAL MESAFE KORUMA BECERİSİ ÖĞRETİMİ DERS PLANI

BÖLÜM-1	
SINIF	Her düzeyözel eğitim sınıfları
ÖĞRENME ALANI	Toplumsal Yaşam Becerileri
BÖLÜM-2	
Hedef	Öğrenci her ortamda sosyal mesafesini korur.
Hedef Davranışlar	1. Öğrenci, diğer kişilerle tokalaşmaması, istendiğinde dört denemenin üçünde de diğer kişilerle tokalaşmaz. 2. Öğrenci, diğer kişilerle sarılmaması istendiğinde dört denemenin üçünde de diğer kişilerle sarılmaz. 3. Öğrenciye sosyal mesafeni koru dendiğinde dört denemenin üçünde de diğer kişilerle arasına 4 adım mesafe koyar. 4. Öğrenciye sosyal mesafeni koru dendiğinde, dört denemenin üçünde de kalabalık ortamlardan uzak durur.
Öğretim Yöntem ve Teknikleri	Doğrudan öğretim, Model Olma, Video ipucu. Kullanılacak olan video: https://www.youtube.com/watch?v=nBG27DlrMzk
Öğretim Teknolojileri ve Materyalleri	Veri toplama formu, pekiştireçler, video, yer işaretleri
Ortam Düzenlemeleri	Başlama düzeyi, öğretimi değerlendirme, izleme ve genelleme Oturumları okulda, öğrencinin eğitim gördüğü sınıfta gerçekleştirilecektir. Genelleme için okul bahçesinde, bankada, markette, parkta çalışmalar tekrarlanır.
Bölüm-3	
Dikkat Çekme	"Birazdan seninle sosyal mesafeyi korumayı öğreneceğiz. Beni dikkatle dinlediğini görüyorum, aferin sana." gibi dikkat çekici uyarılar verilir.
Güdüleme	"Sosyal mesafeyi koruduğundan korona virüsten korunabilirsin." Böylece virüslerden korunabilirsin denir.
Gözden Geçirme ve Derse Geçiş	"Hazırsan başlayalım." denerek derse başlanır. "Sosyal mesafeni koru"beceri yönergesi sunulur.

Hedef Uyaran Sunumu	Öğretmen öğretime hazırlanmış video ile başlar. Videoda sosyal mesafeyi korumak için yapılması gerekenler ve nerelerde sosyal mesafeyi koruması gerektiği anlatılmaktadır. Öğretmen,öğrencilere: “Hadi birlikte videoyu izleyelim. Bakalım videoda neler anlatılıyor?” Diyerek videoyu başlatır. Videonun ilk bölümü izlendikten sonra videoyu durdurarak. “Bakın görüyor musunuz? Çocuk kimse ile tokalaşmıyor. Sizin de sosyal mesafenizi korumanız için kimse ile tokalaşmamanız gerekiyor.” Diyerek becerinin ilk basamağını anlatır. Beceriye vücut hareketleriyle somutlaştırır. Ardından videonun ikinci kısmını başlatır. İkinci kısım izlendikten sonra videoyu durdurur. “Bakın görüyor musunuz? Çocuk kimse ile öpüşmüyor. Sizin de sosyal mesafenizi korumanız için kimse ile öpüşmemeniz gerekiyor.” Diyerek becerinin ikinci basamağını anlatır. Beceriye vücut hareketleriyle somutlaştırır.Ardından videonun üçüncü kısmını başlatır. Üçüncü kısım izlendikten sonra videoyu durdurur.“Bakın görüyor musunuz? Çocuk her yerde insanlarla arasına 4 adım uzakta duruyor. Sizin de sosyal mesafenizi korumanız için her yerde insanlardan 4 adım uzakta durmanız gerekiyor.” Diyerek becerinin üçüncü basamağını anlatır. Beceriye vücut hareketleriyle somutlaştırır. Örnek olarak 4 adım sayarak mesafeyi somutlaştırır. Ardından videonun son kısmını başlatır. Son kısım izlendikten sonra videoyu durdurur. “Bakın görüyor musunuz? Çocuk kalabalık ortamlara girmiyor. Sizin de sosyal mesafenizi korumanız için kalabalıktan uzak durmanız gerekiyor.” Diyerek becerinin son basamağını anlatır. Öğrencilerin beceri basamaklarını öğrenebilmesi için bu süreç birkaç defa tekrarlanır. Öğrencilerin beceri basamaklarını gerçekleştirebilmesi için fırsatlar tanınır. Öğrencilerin beceriyi genelleyebilmesi için derslere başlanmadan önce video çeşitli sıklıklarla izlenmeye devam edilir. Öğrenciler beceriyi bağımsız olarak gerçekleştirmeye başladığı zaman öğretim sonlandırılır. Öğrencinin genelleme yapabilmesi için farklı videolar izletilebilir.
-----------------------------------	---

Uygulama	Uygulama oturumlar halinde yapılır. Öğretim esnasında öğrencinin ilerlemesini kaydetmek için daha önceden oluşturulan Sosyal Mesafe koruma Becerisi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı'na kaydedilir. Öğrencinin öğretim sırasında bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklar ölçüt bağımlı ölçü aracındaki kayıt çizelgesindeki ilgili basamağın karşısına işaretlenerek öğretimdeki ilerlemele kaydedilmektedir. Öğretimdeki ilerlemenin kaydedilmesi bir sonraki öğretim oturumunda öğretime hangi basamaktan başlanacağı, öğretimin sistemli bir şekilde takip edilmesi bakımından da oldukça önemlidir. Bireyin performansına göre oturum saatleri artırılır yada azaltılır. Bireyin "Sosyal Mesafeyi Koruma becerisini" bağımsız olarak kazandıktan sonra becerinin kalıcı olması sağlanmalıdır. Ayrıca öğrencinin girişimleri desteklenmeli ve pekiştirilmelidir. Beceri sürekliliğinin sağlanması, beceri öğretim oturumlarının ardından 7, 21 ve 28 gün sonra ele alınıp değerlendirilmektedir.
Açıklamalar	Öğrenci, en az iki oturum üst üste öğretim sürecinde ve en az Bir oturum da genelleme oturumunda hedefe %100 ulaştığında öğretim sonlandırılır. Genelleme, öndeğerlendirme oturumuyla birlikte ve öğretim, ölçütü sağladığın da son değerlendirme oturumundan sonra alınır. Genellemeye ilişkin değerlendirmeler, öğretim süreci içine serpiştirilmez. Veriler düzenli olarak incelendiğinde, hedef davranış üzerinde ilerleme sağlanamamışsa dersin öğretim yöntemi veya pekiştirme sistemi üzerinde uyarlamalar yapılır yada öğretim farklı şekilde tasarlanır. Öndeğerlendirme ve öğretim oturumları çeşitli resimli kartlar ile, genelleme ise öğrencinin hata yaptığı durumlarda sözel olarak ne yapması gerektiğini söylemesidir.

BÖLÜM-4

Ölçme ve Değerlendirme:

Ön değerlendirme, öğretime başlamadan önce gerçekleştirilir. Öğretmen uygun bir ses tonuyla "Böyle yap!" der ve davranış tanımında anlatıldığı gibi öğrenci verilen yönergeleri yerine getirirse "Tek Fırsat Yöntemine Göre Sosyal Mesafe Koruma Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı" oturum sayısına göre artı (+); eğer yerine getirmez ya da ipucu sunulmasının ardından yerine getirirse (-) olarak kaydedilir. Doğru tepkilerin ardından onay belirten ifadeler kullanılır fakat övgü kullanılmaz ya da somut pekiştireç verilmez. Yanlış tepkilerin ardından ise herhangi bir ipucu ya da geri bildirim verilmez.

Öğretim esnasında öğrencinin ilerlemesini kaydetmek için daha önceden oluşturulan ölçüt bağımlı ölçü aracı kullanılmaktadır. Öğrencinin öğretim sırasında bağımsız olarak gerçekleştirdiği basamaklar ölçüt bağımlı ölçü aracındaki kayıt çizelgesindeki ilgili basamağın karşısına işaretlenerek öğretimdeki ilerlemeler kaydedilmektedir. Öğretimdeki ilerlemenin kaydedilmesi bir sonraki öğretim oturumunda öğretime hangi basamaktan başlanacağı, öğretimin sistemli bir şekilde takip edilmesi bakımından da oldukça önemlidir. Öğretimdeki ilerlemeler, öğrencinin tüm davranışlarının video kayıt sistemine alınmasıyla belirlenmiştir.

Genelleme becerisi, hedef tepkilerin öğretiminde yer almamış bir öğretmen ile değerlendirilir. Doğru tepkilerin ardından onay belirten ifadelerle karşılık verilir fakat övgü verilmez ya da ödül kullanılmaz. Yanlış tepkilerin ardından ise herhangi bir ipucu ya da geribildirim verilmez. Genelleme verileri ön değerlendirme aşamasında olduğu gibi alınır ve Maske Takma Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı'na kaydedilir.

İzleme: Öğretim sonlandırıldıktan sonra öğrencilerin hedef davranışı sürdürüp sürdürmediklerini belirlemek amacıyla belirli aralıklarla (tercihen haftada bir veya iki haftada bir) izlemeye ilişkin değerlendirme oturumları düzenlenir.

İzleme aşamasında veriler ön değerlendirme aşamasında olduğu gibi alınır. Toplanan verilerön değerlendirme ve süreç içi değerlendirme verileri birbiriyle karşılaştırılarak hedef davranışa ilişkin aşağıdaki sonuçlardan birine karar verilir.

- 1- Ön değerlendirme verileri, öğrencinin bu programa ihtiyacı olmadığını gösterdi.
- 2- Öğrenci programın hedefine ulaştı.
- 3- Genelleme gerçekleşti.
- 4- Davranış uygun seviyede sürdürüldü.

Sosyal Mesafe Koruma Becerisi Ölçüt Bağımlı Ölçü Aracı

Bildirim	Ölçüt	Ana Yönerge: Sosyal Mesafeni koru	Fiziksel Yardım	Model Olma	Sözel İpucu	Bağımsız
1- Diğer kişilerle tokalaşmaz.	4/4	1- Diğer kişilerle tokalaşmaz.				
2-Diğer kişilerle sarılmaz.	3/4	2-Diğer kişilerle sarılmaz.				
3- Diğer kişilerle arasına 4 adım mesafe koyar.	3/4	3- Diğer kişilerle arasına 4 adım mesafe koyar.				
4- Kalabalık ortamlarda bulunmaz.	3/4	4- Kalabalık ortamlarda bulunmaz.				

HEDEF, HEDEF DAVRANIŞLAR VE AÇIKLAMALAR

ÖĞRENME ALANI	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖNERİLEN YÖNTEM VE TEKNİKLER	MATERYALLER	ÖNERİLEN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YÖNTEM VE ARAÇLARI	ÖNERİLEN TARİHLER
ÖZBAKIM BECERİLERİ	1. Beceri analizindeki Basamaklar izleyerek bağımsız olarak sosyal mesafe koruma becerisi edinir.	1. Diğer kişilerle tolaşmaz. 2. Diğer kişilerle sarılmaz. 3. Diğer kişilerle arasına 4 adım mesafe koyar. 4. Kalabalık ortamlarda bulunmaz.	Doğrudan öğretim Eş zamanlı ipucuyla öğretim İpucunungiderek azaltılmasıyla öğretim Aşamalıyardımla öğretim Model Olma Video İpucu	Veri toplama formu, pekiştiriciler, video, yer işaretleri	Tek Fırsat Yöntemine Sosyal Mesafe Koruma Becerisi Ölçüt Bağimli Ölçü Aracı Sosyal Mesafeyi Koruma Becerisi Ölçüt Bağimli Ölçü Aracı	28.09.2020 2.10.2020

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

YÜZ YÜZE EĞİTİME BAŞLAYAN ÖĞRENCİLERİMİZ İÇİN SINIF REHBERLİK ETKİNLİKLERİ YAYIMLANDI.

Bakanlığımızın 2023 Vizyonu hedefleri doğrultusunda güncellediğimiz Sınıf Rehberlik Programında yer alan kazanımların öğrencilere kazandırılması sürecinde, öğretmenlerimize uygulamada kolaylık sağlanması amacıyla Genel Müdürlüğümüz tarafından Sınıf Rehberlik Etkinlikleri havuzu hazırlanmaktadır. Bu kapsamda yüz yüze eğitime başlayan ilkököl kademesinde, 8. ve 12. sınıf ile okul öncesi dönemde eğitim gören öğrencilerimize yönelik Sınıf Rehberlik Programının uygulanması sırasında kullanılabilecek örnek etkinlikler yayımlandı.

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİMİZDEN ASTRONOMİ VE DOĞA EĞİTİMİ..

Kaz Dağları'nın eteklerinde Çanakkale Assos'ta, 6 gece 5 gün boyunca gündüzleri astronomi ve doğa eğitimi alan özel yetenekli BİLSEM öğrencilerimiz geceleri de yıldızlara dokunmaya çalıştı.

10 MİLYON ÖĞRENCİYE REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETİ

Genel Müdürlüğümüzce koronavirüs salgınının başladığı 2020 yılı mart ayı itibarıyla öğrenci ve velilerin psikolojik sağlamlıklarına destek olmak için rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerine ağırlık verilerek bu yönde birçok çalışmaya yer verildi. Bu kapsamda öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik bireysel ve grup rehberlik çalışmaları yapılarak okul rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ile rehberlik ve araştırma merkezleri (RAM) tarafından şu ana kadar 9 milyon 818 bin 326 öğrenciye grup rehberliği, 108 bin 855 öğrenciye de bireysel rehberlik olmak üzere toplamda 9 milyon 927 bin 181 öğrenciye rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti verildi.

YÜZ YÜZE EĞİTİMDE İKİNCİ AŞAMA BAŞLADI, MİLYONLARCA ÖĞRENCİ OKULLARIYLA BULUŞTU

Millî Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, Çankırı'da Tüney Şehit Mehmet Demir İlkokulu'nda eğitim öğretim sürecinin ikinci aşamasının başlaması nedeniyle düzenlenen törene katıldı.

Başta Hatay olmak üzere yurdun çeşitli bölgelerinde meydana gelen orman yangınlarına işaret eden Bakan Selçuk, mağdur olan tüm vatandaşlara geçmiş olsun dileklerini iletti. Sembolik olarak bütün öğretmenlere okul bahçelerine geleceğe nefes olsun diye fidan bağıışı çağırısı yaptıklarını söyleyen Selçuk, "Görüyorum ki bu okulumuzda da Türkiye'nin her yerinde de bu çağırımıza güzel bir uyum söz konusu." diye konuştu.

Eğitim öğretimin ikinci aşamasına 21 Eylül'den sonra geldiğini hatırlatan Selçuk, şöyle devam etti: "Bu aşamada da bildiğiniz gibi ilkokul 1 ve okul öncesi zaten açıldı. 2, 3, 4, 8 ve 12. sınıflarımızla, özel eğitim gereksinimi olan çocuklarımızın tüm kademelerindeki okulları ve tüm kademelerdeki köy okulları, ilkokul ve ortaokul olmak üzere bugün açılmış bulunuyor. Bu açılış nedeniyle de bugün Çankırı'nın bir köy okulundayız. Hep birlikte okulumuzdaki çocuklarımız ve öğretmenlerimizle beraber bugünü yorumlayıp, 'Bugün için neler yapabiliriz?' sorusunun cevabını arıyoruz."

"Bütün köy okullarımızın açılıyor olmasının sevinci içindeyiz" Köy okullarıyla ilgili geçen yıldın itibaren yoğun bir çalışma olduğunu ifade eden Bakan Selçuk, şunları kaydetti: "Köy okullarımızın geliştirilmesiyle ilgili. Son derece yoğun çalışmalar sürüyor. Bu çalışmalar çerçevesinde başka bir güzel çalışma daha söz konusu. Biliyorsunuz köy okullarında öğrenci sayısına bakılmaksızın bütün köy okullarının açık kalması için bir mevzuat tedbirini aldık. Bu bağlamda da bütün köy okullarımızın ilkokul ve ortaokullarının açılıyor olmasının sevinci içindeyiz. Valiliklerimiz bünyesinde il hıfzıssıhha kurulları, il ve ilçe milli eğitim kurulları okullarımızın açılışı, kapanması ihtiyaçları konusunda bir gayret içindeler. Bu konularda alınacak tedbirlerle de yapılması gereken husus açık."

Öğrenciler için her ihtiyacın dikkate alındığının altını çizen Selçuk, "Bu ihtiyaçlardan bir tanesi de tablet ihtiyacı. Çocuklarımızın elbette ana mecrası EBA televizyonu. EBA televizyonu çocuklarımızın ihtiyaç duyduğu müfredatın tamamını kapsıyor. Çocuklarımız televizyondan ihtiyaçlarını rahatlıkla giderebilirler. Eğer kaçırırlarsa izleyemezlerse elbette tekrarını

izleyebilirler." ifadesinde bulundu.

"Tabletlerin dağıtımı bu haftadan itibaren başlıyor"

Tabletlerin dağıtımıyla ilgili kriterleri daha önce açıkladıklarını anımsatan Selçuk, "Kriterler doğrultusunda illerde okullar marifetiyle tabletlerin dağıtımı bu haftadan itibaren başlıyor ve peyderpey devam edecek. Elbette sadece bununla kalmıyoruz biliyorsunuz 13 bine yakın EBA destek merkezi kurduk. EBA destek merkezlerinde her birinde 8, 10 bilgisayarın olduğu bir eğitim ortamı var. Çocuklar kendi okullarına değil istediği EBA Destek Merkezi olan evine en yakın okula başvurup gidip bu merkezde istediği kadar çalışabilir, destek alabilir. Burada öğretmenlerimiz de var. Onlar da yardımcı olurlar." dedi. Bakan Selçuk, evinde çeşitli nedenlerden ötürü çalışma olanağı sınırlı olan çocuklar için ekip arkadaşları ile Türkiye'de bir ayda 13 bine yakın EBA Destek Merkezi oluşturulduklarını da vurguladı.

"Salgının seyrini dikkate alıp çalışmalarımızı sürdüreceğiz"

Selçuk, 2, 3, 4, 8 ve 12. sınıflarda yüz yüze eğitime geçilmesiyle ilgili ise şunları söyledi: "Bundan sonraki süreçte her türlü sağlık kuralına uyarak, Sağlık Bakanlığı Bilim Kurulunun ortaya koymuş olduğu ölçütlere dayalı olarak çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Gidişata bakıp, salgının seyrini dikkate alıp her ne tedbir gerekiyorsa bu konularda çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Bugün burada da çocuklarımızın sosyal mesafeye uygun şekilde dezenfektan, temizlik, mesafe, maske ve benzeri bütün ihtiyaç ve kurallara riayet ettiklerini görmüş olmaktan da büyük mutluluk duydum. Onlarla sohbet etme imkanımız oldu. Bu ikinci aşamayı bu köy okulundan açıyor olmanın ayrı bir mutluluğu var."

Bundan sonraki sürecin nitelikli bir eğitime dönüşmesi için her türlü tedbiri aldıklarını vurgulayan Selçuk, "Bu tedbirlerimizi alırken de hem dünyayı izliyoruz hem de Türkiye'nin farklı bölgelerindeki ihtiyaçları dikkate alıyoruz. Ben buradan hayırlı uğurlu olsun diyorum." diye konuştu.

Bakan Ziya Selçuk, Tüney Şehit Mehmet Demir İlkokulu'nda düzenlenen törenin ardından Çankırı TOBB Fen Lisesi, Çankırı Şehit Erdem Öztürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesini ziyaret etti. Bakan Selçuk burada anaokulu öğrencileriyle masal dinledi, lise öğrencilerinin açık hava sınıfında derse katıldı. Öğrencilerle sıralarda oturan Selçuk, öğrencilerin çalışmalarını da inceledi.

Bakan Selçuk, ziyaretleri kapsamında "Ziya Öğretmen ile Eğitim Buluşması" programında kentte görev yapan öğretmenlerle bir araya geldi.

GENEL MÜDÜRLÜĞÜMÜZ TR EN ISO 9001 KALİTE YÖNETİM SİSTEMİ STANDARTI BELGELENDİRMESİ ÇALIŞMALARI BAŞLADI

Sayın Cumhurbaşkanımızın 2023 Eğitim Vizyonu Sunuşunda ifade ettikleri sorun çözme kapasitesi ve etkinliği artırmaya yönelik çalışmalar kapsamında; Genel Müdürlüğümüzün kurumsal gelişimine katkı sağlamak, kalite anlayışını geliştirmek ve verilere dayalı standartlaşma sağlamak amacıyla TS EN ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi'nin kurulmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Genel Müdürlüğümüz tüm çalışma alanlarını kapsayacak teşkilat şemasının gözden geçirilerek, bütün birimlerin ve alt birimlerde çalışanların görev yetki ve sorumluluklarının dokümente edilmesi, süreçlerde bulunması gereken rol, görev ve yetkilerin belirlenmesi, tüm faaliyetlerde geniş izleme ve kontrolün sağlanması ve verilen hizmetin kalitesinin artırılması amacıyla Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından TS EN ISO 9001 Sertifika Belgesinin alınması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda 13 Ekim 2020 Salı günü projenin ilk faaliyeti olan "ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Proje Başlangıç Toplantısı" (online) Genel Müdürlüğümüz Mehmet Nezir GÜL, Araştırma-Geliştirme ve Projeler Daire Başkanı Ahmet KAYA, proje yetkilileri ve genel müdürlüğümüz uzmanlarının katılımı ile gerçekleştirildi.

Toplantının açılış konuşmasında Genel Müdürlüğümüz Sayın Mehmet Nezir GÜL; "Bilindiği üzere tüm

dünyayı ve ülkemizi etkileyen ve bir an önce bitmesini arzuladığımız pandemi sürecini hep birlikte yaşıyoruz. Yürüttüğümüz bazı çalışmaların faaliyetleri ertelense de bazıları şartlara göre uyarlanıp değiştirilse de mümkün olduğunca hedeflenen amaçlar doğrultusunda nitelikli çalışmaları Genel Müdürlük olarak sürdürmekteyiz. Bugün burada yukarıda ifade ettiğim pandemi şartlarına rağmen üst politika belgelerimizde yer alan hedefler doğrultusunda yürüttüğümüz çalışmalara bir yenisini daha ekleyerek kurumsal alanda kalite yönetimimizi arttırmak adına imzaladığımız ve bizim için önemi büyük olan "ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi Proje" sinin Başlangıç Toplantısı için toplanmış bulunmaktayız. Covid 19 salgını göz önünde bulundurarak projenin faaliyetlerini en etkili ve hızlı şekilde yürütmek, önlemler üzerinde fikir birliğine varmak kritik öneme sahiptir. Projenin süresini en etkili şekilde kullanarak tüm tarafların uyum içerisinde çalışacağını düşünüyorum." ifadelerini kullanmıştır. Genel Müdürümüz Mehmet Nezir GÜL projede emeği geçen herkese teşekkür ederek sözlerini tamamladı.

Araştırma-Geliştirme ve Projeler Daire Başkanı Ahmet KAYA'da konuşmasında, bir nevi yol haritasını belirlemek olan bu başlangıç toplantısının önemine vurgu yaparak çalışmanın şimdiden sonuçları itibarıyla hayırlı olmasını diledi.

Toplantı, izlenecek yöntemler, proje faaliyetleri, kalite yönetim sistemi iş akışı ve bundan sonraki yol haritası ile ilgili bilgiler verilerek sona erdi.

“EY YÜKSELEN YENİ NESİL!

İSTİKBAL SİZSİNİZ. CUMHURİYETİ BİZ KURDUK, ONU YÜKSELTECEK VE
YAŞATACAK SİZSİNİZ.”

Mustafa Kemal Atatürk

WhatsApp (242) 887 1787

in <http://kumlucoram.meb.k12.tr/>

f @kumlucaram

@ramkumluca

@kumlucaram